

ANALOGI

TAMPEREEN, TURUN JA HÄMEENLINNAN ORTODOKSISET SEURAKUNNAT 24.11.2006

5
2006

Kerttu
Halonen
Tampereen
kirkko-
kuorosta:

**“Me laulamme
Jumalan kunniaksi”**

s. 4–5

MARRASKUU

- SU 26.11. Rikas nuorukainen
RADIO: liturgia, klo 11, Joensuu, Ortodoksinen seminaari

JOULUKUU

- TIS 5.12. RADIO VEGA kl. 19.20, fader Aleksej Sjöberg, Esbo
- KE 6.12. Itsenäisyyspäivä
RADIO: liturgia klo 11, Turku, Pyhän marttyyrikeisarinna Aleksandran kirkko
- LA 9.12. RADIO: aamuhartaus: pääsihteerin, isä Heikki Huttunen
- SU 10.12. Köyryselkäinen nainen
RADIO: liturgia klo 11, Kouvola, Pyhän ristien ylentämisen kirkko
- SÖN 10.12. kl. 17:45 i FST och TV1, gäst: Erik Sjöberg, Jakobstad. (Repris 13.12. kl. 20.20 i FST).
- TIS 12.12. RADIO VEGA kl. 19.20, fader Aleksej Sjöberg, Esbo
- SU 17.12. Pyhät esi-isät, 28. helluntain jälkeinen sunnuntai
- TI 19.12. RADIO: iltahartaus, nunna Kristoduli, Lintulan luostari, Heinävesi
- SU 24.12. Pyhien isien sunnuntai
RADIO: joulun ehtoopalvelus klo 18.00-19.00, Oulu, Pyhän Kolminaisuuden kirkko
- MA 25.12. Jeesuksen syntymä
RADIO: joulun aamupalvelus ja liturgia klo 8.00-9.00, Jyväskylä, Kristuksen ylösnousemisen kirkko
- SU 31.12. RADIO: uudenvuoden rukoushetki klo 22.05-23.00, Joensuu, Pyhän Nikolaoksen kirkko

TAMMIKUU

- MA 1.1. Herran ympärileikkaus
- LA 6.1. teofania, Jumalan ilmestyminen, Herran kaste, loppiainen
- SU 14.1. teofanian päätösjuhla
RADIO: liturgia klo 11, Lahti, Pyhän Kolminaisuuden kirkko
- EKUMENINEN rukousviikko 18.-25.1.
- SU 21.1. Sakkeuksen sunnuntai
- TIS 23.1.2007 RADIO VEGA kl. 6.55 fader Heikki Huttunen, Esbo
- SU 28.1. kanaanalaisnaisen sunnuntai
RADIO: liturgia klo 11, Tampere, Pyhän Aleksanteri Nevskin ja pyhän Nikolaoksen kirkko
- TIS 30.1. RADIO VEGA kl. 6.55 fader Heikki Huttunen, Esbo

Nunnat näyttelyssä

Äiti Varvara kahvilla
Helsingissä Tennispalatsin
kahvilassa Athos-näyttelyyn
tutustumisen jälkeen.
Kuva: sisar Magdaleena

- 4-5 **Kun Hiljaisuus laskeutuu lauluun**
Kerttu Halonen puhuu kuorossa laulamisesta ja sen hengellisestä ulottuvuudesta.
Kari M. Ranttilä
- 6-8 **Hyvä kohdun kieli**
Kun sisäinen terveytemme on kunnossa, olemme aitoja, vilpittömiä ja rehellisiä.
Isä Pentti Hakkaraisen juhlapuhe.
- 10-11 **Me kasvamme uusiksi ihmisiksi**
Isä Markus Aroman saarna.
- 14-15 **Ongelmia Ortodoksisessa kalenterissa 2007**
Arimo Nyström toteaa, että kirkkomme uusi vuosikalenteri on korjattava ensi syksyn osalta. KORJAUSOPAS.
- 16-17 **Lähi-idässä avain Raamatun ymmärtämiseen. OSA 2**
Merja Merras johdattaa Lähi-idän kulttuurien ja historian ymmärtämiseen.
- 17 **Kirjaesittely: Taivaallisia naisia / Riitta Ranttilä**
- 17 **Joulupaastokeräyksellä tukea Karjalan kyliin**
- 18-19 **Hämeenlinnan seurakunta sata vuotta**
Kari M. Ranttilä
- 20-22 **Turun arvokas juhla**
Turun seurakunnan 160-vuotisjuhla
Kari M. Ranttilä
- 27 **Suomennos / Vanhan testamentin deuterokanoniset kirjat**
- 36 **Serbia yllättää ja mykistää**
Maria Hokkinen kertoo ONL:n pyhiinvaellusmatkasta Balkanille.

VAKIOPALSTAT

- 3 Pääkirjoitus/ **Kari M. Ranttilä**
Ajassa liikkuu / isä **Markku Toivanen**
- 9 Metropoliitalta
Ortodoksisen kulttuurikeskuksen uudet tilat
- 12 Korvakuulolta / **Timo Ruottinen**
- 13 Pyhiinvaellusmatkalta Jumalan Äidin puutarhassa / **arkkipiispa Leo**
- 23 Luostari palsta / **igumenia Marina**
- 24 Joulupaasto / isä **Viktor Maksimovski** (venäjäksi)
- 25 Lapset ja nuoret / **Leena Lomu**

SEURAKUNNALLISET

26-29 TAMPERE

- 26 Jumalanpalvelukset
- 27 Muutoksia ja jatkuvuutta
isä **Markku Toivanen**
- 28 Toimintaa ja tapahtumia
- 29-30 Porin kuulumisia

30-32 TURKU

- 30 Jumalanpalvelukset
- 31 Kirkon vihkimisen juhla
isä **Ion Durac**
- 32 Toimintaa ja tapahtumia

33-35 HÄMEENLINNA

- 33 Jumalanpalvelukset
- 33-34 Toimintaa ja tapahtumia
- 35 Lapset kirkossa / **Leena Lomu**

► SEURAAVA ANALOGI 1/07 ILMESTYY 22. helmikuuta 2007. Siihen tuleva aineisto on jätettävä viimeistään perjantaina 19. tammikuuta. Kevään muut ilmestymisajankohdat ovat: n:o 2 / 5.4. (DL 2.3.) ja n:o 3 / 1.6. (DL 4.5.).

ANALOGI

Julkaisija:

Tampereen, Turun ja Hämeenlinnan ortodoksiset seurakunnat

Kustantaja:

Suomen Kirkko-Mediat Oy
Seitsemäs vuosikerta,
painosmäärä 4900 kpl.

Päätoimittaja:

Kari M. Rantila
Puh. 040 550 6272

Graafikko:

Heikki O. Jokinen
Puh. 050 524 6007
ho.jokinen@kolumbus.fi

Toimitus:

Rautatienkatu 52 E,
13210 Hämeenlinna

Sähköposti:

analogi.toimitus@pp.inet.fi

Tilaaminen ja osoitteenmuutokset:

Tampereen kirkkoherranvirasto,
Suvantokatu 10 A, 33100 Tampere
Puh. (03) 3141 2700 (ti-pe klo 9-13)

Julkaisuneuvosto:

Kirkkoherra Markku Toivanen (pj.),
kirkkoherra Markku Aroma,
kirkkoherra Petri Ratilainen (vpj.),
isä Kai Sahlberg, isä Harri Kahila,
Marita Jouhki-Inkinen, Mikko Junes,
Eeva Manni, kanttori Leena Lomu ja
Johan Nyman

Tilaushinta 15 euroa/vuosi

Lehti ilmestyy 5 kertaa vuodessa

Ilmoitushinnat (sis. alv):

1/1 sivua 400 e, 1/2 sivua 300 e
1/4 sivua 160 e, 1/8 sivua 80 e,
1/16 sivua 40 e

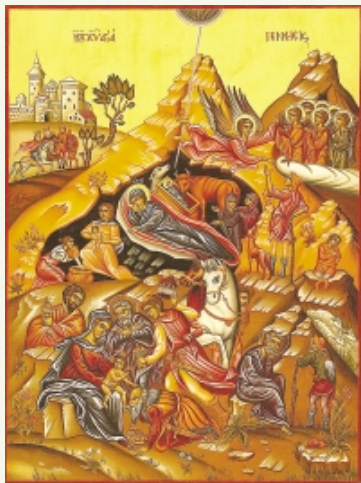
Ilmoitukset toimituksen osoitteella.

Tilinumero 800018-291602.

Painopaikka

Uusimaa Oy, Porvoo 2006.
ISSN 1458-9257

Juhlaikoni

HERRAMME JEESUKSEN KRISTUKSEN SYNTYMÄ

Katso, neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan, ja hänelle annetaan nimeksi Immanuel.
Matt. 1:23

Tavoitammeko uuden sukupolven

Valtion nuorisosaian neuvottelukunta on julkaissut vuosittaisen nuorten asenteita ja arvoja selvittävän nuorisobarometrin. Tulokset osoittavat vuodesta toiseen, että nuoret arvostavat työtä ja koulutusta. Enemmistö nuorista uskoo päätöksen katveessa koulutuksen takaavan pysyvän työn. He pitävät työntekoa yhteiskunnallisena velvollisuutena. Nuoret uskovat myös yhä lujasti yhteiskunnallisiin instituutioihin, esimerkiksi poliisiin ja oikeuslaitokseen. Toisaalta vain noin puolet nuorista luottaa edes jonkin verran Euroopan unioniin tai poliittisiin puolueisiin.

Perusteemojen lisäksi barometreissä tutkitaan vuosittain vaihtuvia erikoistee- moja. Nyt kohteina olivat nuorten uskonnollisuus ja yhteiskunnallinen aktiivisuus. Tutkimuksessa haastateltiin 1800 suomenkielistä ja sataa ruotsinkielistä 15–29-vuotiaista nuorta. Heistä kaksi kolmasosaa uskoi Jumalaan, joskin vain hieman yli 40 % piti itseään uskonnollisena. Toisaalta vakaumuksellisia ateisteja löytyi alle kymmenen prosenttia. Kirkollisten oppien mukaan Jumalaan uskoi viidennes nuorista. Lapsuudenkodin uskonnollisuus vaikutti nuorten uskonnollisuuteen huomattavasti. Tytöt olivat myös poikia uskonnollisempia.

Kirkossa käyminen ja muu uskonnon harjoittaminen oli nuorten keskuudessa vähäistä. Kuitenkin kirkollisia toimintamuotoja pidettiin tarpeellisina. Tärkeimpiä olivat elämänsä rituaalit, kuten hautaan siunaaminen ja kaste, sekä lasten ja nuorten kerhot. Koulujen juhlien uskonnolliset piirteet nuoret näkivät kulttuuriin kuuluviksi eivätkä kannata niiden poistamista.

Vaikka nuorten uskonnollisuus on vielä kohtuullisen suurta, erityisesti luterilaisen kirkon asema itsestään selvänä uskonnollisena vaihtoehtona on vähentynyt. On todennäköistä, että tämä sama kohdistuu myös ortodoksisen kirkkomme. Individualistisesti ajattelevat nuoret kokevat, että he voivat itse vapaasti rakentaa oman maailmankuvansa erilaisista aineksista. Uskonnollinen asenne ei ehkä tällöin ole enää tärkeimmällä sijalla.

Tämä asettaa kirkkomme opetusviran hoitajille merkittävän vastuun. Onnistunut uuden sukupolven mukaan saaminen edellyttää ehkä radikaalejakin muutoksia tyypillisiin toimintatapoihimme. Nuorten omaehtoinen osallistuminen vaihtoehtoliikkeisiin on meille hyvä muistutus siitä, mihin aktiivisin nuorisokulttuuri suuntautuu. Mutta onko meillä enää tarjolla vahvaa uskonnollisesti ja eettisesti motivoitua maailmankuvaa, joka myös samalla pystyisi haastamaan tietoyhteiskunnan alati mobiilit ajattelumuodot?

Kari M. Rantila

Ajassa liikkuu

Syksyn aikana on vaadittu yhteiskunnan näkyvillä paikoilla olevilta selvitystä siitä, kuinka tunnollisesti he ovat suoriutuneet erilaisista lakisäateisistä maksuista. Perusteluna on pidetty avoimen yhteiskunnan olemukseen kuuluvaa tietojen julkisuutta. Perustelu kuitenkin ontuu.

Jo vuosia olemme ajautuneet avoimen yhteiskunnan sijasta tirkistely-yhteiskuntaan. Avoimen yhteisön tunnusmerkkejä ovat ilo, luottamus ja katumuksesta nouseva, yhteisöelämää korjaava toiminta. Tirkistely-yhteisön käyttövoimana ovat vahingonilo, kateus ja häpäisykulttuuri. Avoin kulttuuri luo ja uudistuu. Tirkistelykulttuuri katkeroituu ja uupuu.

Isä Markku Toivanen

*Kristus syntyy, kiittäkää!
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

ANALOGIN JULKAISUNEUVOSTO JA TOIMITUS

Kun HILJAISUUS

Tampereen kuoroa johtaa vt. kanttori Antti Räsänen.

laskeutuu lauluun

Kirkkokuorossa monenlaiset ihmiset löytävät yhteisen sävelen. Näin on käynyt **Kerttu Halosellekin**, jonka elämän täyttää perheen ja työn lisäksi kirkossa laulaminen. Työkseen hän on pitkään toiminut laboratoriohoitajana Pirkanmaan sairaanhoitopiirin Laboratoriokeskuksessa. Lapsuudesta asti häntä on myös kiinnostanut laulaminen. Nyt hän on innolla mukana Tampereen kirkkokuorossa. Kirkon hengelliseen perintöön hän on tutustunut käytännössä avustaessaan myös kanttorina Tampereella ja ympäristökunnissa toimitetuissa palveluksissa.

Kerttu Haloselle kirkkokuoron alkutaival oli uusi kokemus:

– Alussa oli paljon opittavaa. Minun oli opeltava, mitä on kahdeksansävelmistö tai miten ekenioita lauletaan. Kirkon sointikin vaihtelee aina sen mukaan, kuinka paljon on kirkkokansaa. Myös kuoron koko vaikuttaa siihen. Oman äänen sopeuttaminen muiden joukkoon on vaatinut aikaa.

Velvollisuudentunto on kuorolaisen hyve. Kerttu kuvaa itseään tunnolliseksi laulajan roolin hoitamiseksi, ja perheellekin tämä

päätäväisyys on tuttua. Mutta kokemaansa hän ei vaihtaisi:

– On juhlallista laulaa, kun meitä on iso kuoro ja riemukas tunnelma. Silloin me laulamme yhdessä Jumalan kunniaksi – ja kovaa!

Musiikillista sukua

Alkujaan Kerttu on kotoisin Keuruun pohjoispuolelta Multialta. Perheeseen kuului seitsemän lasta, Kerttu oli heistä vanhin. Koti oli kolmen sukupolven koti, jossa äidin vanhemmat elivät muun perheen mukana. Multiaa

Kerttu sanoo perusluterilaiseksi paikkakunnaksi, eikä hän lapsena tiennyt ortodoksisuudesta mitään. Kirkossa tietysti käytiin, sillä hänen isänsä oli aktiivinen kirkkokuorolainen. Lasten kasvettua isommiksi myös äiti liittyi kuoroon. Kerttu kuitenkin muistelee, että lapset eivät niin usein käyneet kirkossa, vaikka pyhäkoulua kyläkunnalla käytiinkin.

– Virsiä oli kiva laulaa, ja joskus kuuntelin, mitä pappi sanoi, Kerttu muistelee. Hän sanoo laulaneensa lapsesta lähtien, sillä se oli heidän perheensä perus-

juttu. Kaikki isovanhemmat ovat olleet musikaalisia. Isänsä on soittanut kannelta, melkein kaikki isän veljet ovat olleet kirkkokuoron tenoreita. Myös äidin puolella on monenlaista lahjakkuutta.

Laulun löytäminen

Laulamisen löytymisestä Kertulla on innoittava muisto ajalta, jolloin hän oli kuusivuotias:

– Osasin silloin lukea. Mummon kotitalossa kilometrin päässä oli joulun tienoilla juhlat, joihin kutsuttiin sukulaisia. Minulla oli siellä jostakin syystä virsikirja. Olin sen edessä lattialla kontillani ja lauloin siitä *Enkeli taivaan* – virttä. Silloin koin ahaa-elämyksen. Yhtäkkiä keksin, että hei, näitä muitakin säkeistöjä voi laulaa! Osasin silloin vain kaksi säkeistöä ulkoa. Virsikirjasta voi itse jatkaa laulamista eteenpäin. Ei tarvitse laulaa vain sitä, mitä joku muu veisaa edeltä.

Tampereelle laboratorioon

Kertun pappa oli sanonut,

että ihmisellä pitää olla järjkevä ammatti.

– Nuorena tyttönä en oikein osannut haaveilla paljon mistään, jokin musiikkiin liittyvä ammatti oli kyllä mielessä. Sitten minun iski rimakauhu, eläinsinkö sillä? Ehkä tällaiset perityt asenteet olivat vahvempia kuin saattoi uskoa-kaan. Niinpä jonkun sukulaisen luona luin sairaanhoito-opiston vuosikertomusta. Huomasin, että sielläpä opiskellaan mielenkiintoisia aiheita.

Kertusta röntgenhoitajan tai laboratorionhoitajan ammatti näytti mielenkiintoiselta, vaikka ei aivan heti päässytäkään opistoon:

– Edellisenä päivänä ennen sairaanhoito-opiston kurssien alkamista sain tiedon sisäänpääsystä. Olin silloin vattumetsässä. Äitini tuli sinne hyvin kummallisen näköisenä. Hän sanoi, että nyt sieltä Tampereelta soitettiin... Sitten vaan nousin junaan ja lähdin opiskelemaan Tampereelle. En voinut tietää, että sille tielle tulisin jäämään. Kyllähän sitä vähän heppoisin eväin silloin matkaan lähdin, Kerttu huokaa.

Perheen syntyminen

Ensimmäinen työpaikka oli tutkimusryhmässä kliinisen tieteen laitoksella. Vuodesta 1979 alkaen Kerttu on työskennellyt keskussairaalassa mikrobiologian laboratoriossa. Samana vuonna hän kihlautui Kimmon kanssa, seuraavana vuonna he menivät naimisiin. Lapsia on kaksi, Kreetta Maria syntyi 1985, Olli täyttää marraskuussa 16 vuotta. Kerttu toteaa hymyillen:

– En tiedä, oliko sillä vaikutusta, että vigiliassa olin laulamassa silloin Kreetan syntymää edeltävänä iltana, siinä kun on vähän seisomista...

Laulu vei kirkon yhteyteen

Kertulle kiinnostus orto-

Kertulle kanttorin ja papin suhde jumalanpalveluksessa merkitsee vuoropuhelua. He ovat kuin pieni yhdessä toimiva työryhmä.

doksisuuteen on tullut kuorolaulun kautta. Uutena kuorolaisena hän tunsipyhää kunnioitusta kirkkoa kohtaan, hän jopa epärooi sinne menemistä. Hän halusi livahtaa aivan kuoron taakse ikään kuin piiloon. Tästä huolimatta hän sanoo, että kuorossa oli monia kiinnostavia asioita:

– Sopivasti osasin jotakin laulamista, sitten oli asioita, joita halusin oppia. Huomasin myös, että seura opettaa. Tampereen kirkko itsessään ja sen akustiikka olivat sellaisia, että siinä tunsiosaavansa laulaa enemmän kuin jossakin huonossa akustiikassa. Siten opin kuuntelemaan laulamista. Kun kirkkosalin kaiku vastaa omaan ääneen, siitä saa heti palautteen.

Liturgian vuoropuhelua

Kertulle kanttorin ja papin suhde jumalanpalveluksessa merkitsee vuoropuhelua. He ovat kuin pieni yhdessä toimiva työryhmä. Papilla on oma roolinsa, kanttori on papin avustaja eikä päinvastoin. Kerttu muistelee omaa kokemustaan sanoessaan, että ehkä kanttorin hermostuksesta unohtuisi puolet, jos hän muistaisi, että pappi toimittaa palveluksen.

– Traditio on tässä juttussa tosi hienoa. Minä saan olla yksi osa pitkää jatkumoa ja laulutraditiota. Aluksi jouduin kysymään, mitä minä nyt teen, kun pitäisi laulaa oikein. Osaanko laulaa niin kuin tässä traditiossa kuuluu? Tämä aiheutti minussa arkuutta ja varovaisuutta. Ajan mittaan olen sitten oppinut huomaamaan, että ne asiat, jotka osaan, ovat oikein.

Kanttorin tutkinto odottaa

Kerttua on johtanut kirkko-kuoroa mutta ei ole itse sitä harjoittanut. Tämä vaikeuttaa kuoron johtamista, koska silloin joutuu johtamaan sellaista kuoroa, jossa itse laulaa ja jonka kuitenkin joku muu on harjoittanut. Hän huokaakin, ettei mitään omia visioita voi silloin lähteä toteuttamaan.

Kerttu toteaa hieman haikeasti, ettei hänellä ole kanttorin tutkintoa, vaikka

ihmeellinen rauha, ehkä suorastaan Pyhän läsnäolo. Se vakuuttaa häntä siitä, että kirkko todella on pyhä paikka:

– Laulamme hiljaa, kuitenkin intensiivisesti, ilman mitään erityistä tunnelmointia äänenväreillä. Ääni kulkee pakottomasti. Kanttorin esimerkin mukaan on helppo resitoida hengästymättä pitkiäkin fraaseja. Kuuntelen yhteistä rukoustamme. Tunnen oikeasti olevani läsnä jumalanpalveluksessa. Samalla sulautuu oma minäni jonnekin, samoin oma ääneni samaistuu muihin. Tuntuu, kuin kaiku häviäisi, kuin ylteni laskeutuisi hiljaisuuden huntu. Näkyvästi ei tapahdu mitään. Korvanikaan eivät ole menneet lukkoon, vaikka kuuloaistimus on vähän

Kerttu Halonen tutkii mikrobiologian laboratoriossa siellä viljeltyjä näytteitä.

onkin saanut Joensuuhun yliopiston teologisesta tiedekunnasta oikeuden opiskella kanttoriksi. Hän on joutunut asettamaan perheen hyvinvoinnin etusijalle:

– Kuoron johtamisen harjoittelu etätyönä ei onnistu!

Hengen rauhan laskeutuminen

Kertulla on vahva kokemus siitä, että joskus kirkossa laulaessaan hänet tavoittaa

samanlainen. Laulu jatkuu, ja minä koetan varovasti pitää lauluni samanlaisena kuin se on tuon hiljaisuuden levitessä. Siinä on samaa rauhaa, samaa onnellista ylistystä. En halua häiritä toisia, jotta hekin laulaisivat edelleen samalla herkistyneellä intensiteetillä. Ei mitään riehautumista, minä riuhoitsen sisäänpäin. Olen löytänyt jotain, jota kannattaa etsiä.

KMR

Hyvä

Kirkkoherra **Pentti Hakkarainen** piti juhlapuheen Hämeenlinnan seurakunnan toiminnan satavuotisjuhlissa. Hän korosti lapsuudessa koetun rakkauden ja siitä seuraavan sisäisen terveytemme tärkeyttä. Kun meillä on hyvä kohdun kieli, me olemme aitoja, vilpittömiä ja rehellisiä. Silloin me emme syyllistä toista ihmistä vaan rakastamme häntä. Analogi julkaisee lyhennelmän puheesta.

kohdun kieli

Meillä on nykyään vaikeuksia lähestyä Uuden testamentin parantamiseen liittyviä käsitteitä terapia ja terapeutti, koska me ajattelemme siitä liian tunneperäisesti. Evankeliumien keskeinen Kristukseen liittyvä dokumentoitu aineisto käsittelee nimenomaan parantamista. Kyse on siitä, millä tavoin Kristus kohtasi omana aikanaan ihmisen sairauden ja kärsimyksen. Tarkastelen tätä teollis-teknisen kulttuurin ja humanismin välisestä jännitteestä käsin. Ja kirkossahan me olemme humanistisen perinteen tarkkailijoita.

Kristittyinä meidän on tärkeää tiedostaa, mikä on tämä maailma ja kulttuuri, jossa me elämme. Teollis-tekninen kulttuuri ja humanismi eivät ole toistensa vastakohtia, sillä ne ovat aikamme kaksi kulttuurisuunta. Teollis-tekninen kulttuuri lähtee siitä, että kaikki vanha muuttuu ja menettää merkityksensä, kun sen hetken kirkkain oivallus eli tekninen havainto korvaa aikaisemman. Toisaalta suomalainen tekninen mieskuva nousee hiljaisen, hiveneräisen raskasmie-

lisen, vaikkakin syvähenkisen ihmiskuvan pohjalta. Syvähenkinen ihminen on usein hiljainen, hänellä on syvä yhteys siihen, mitä traumaterapia, humanismin ehkä tärkein löytö,

painottaa näinä aikoina. Tämä on teknisen lahjakkuuden sekä humanistisen syvähenkisyys taustalla. Kyse ei ole vain rationaalisesta ja analyttisestä ajatustavasta vaan se on meidän kieleemme ydin, joka ei ole puhuttu sana vaan se kieli, jolla keho ja solu puhuvat. Tämä on ollut aina ortodoksisen kirkon voima, mutta viimeiset vuosisadat myös sen heikkous. Meillä näet vaikuttaa voimakkaasti Vanhan testamentin syvä, turvaton ja kasvoton ihmiskuva.

Katsominen on lapsuuden perintöä

Ihmisen persoonan todellisuus syntyy siitä, että hänet nähdään. Pohjoismaiden kulttuurimme on syvästi syyllistämiskulttuuria. Jumala pilkahtelee aika ajoin, mutta häntä ei näy. Meidän ikonikuvamme tai freskomme kuvastavat myös kasvoja, mutta nämä kasvot ovat tämän puoleisen kauneuden ja romanttisen naturalismin kasvot. Kun katselemme Kristuksen taivaaseen astumisen ikoneita, ne voisivat usein hyvinkin olla kuin jokin romanttinen kalevalaishenkien teos. Sitä on viehättävä katsoa, mutta se ei ole terapeutti.

Uskontoon liittyvä pyhyden tunne syntyy solun ja kehon tietoisuudesta, kun äiti suhtautuu raskauteensa myönteisesti. Se on ensimmäinen kokonaisvaltainen kokemus siitä, että joku kantaa ja rakastaa minua ja ottaa minut vakavasti.

Se, mikä liittyy katsomiseen, liittyy siihen, mikä on äidin jättämä kehon kieli. Tämä on uskonnollisen kasvatuksen ja uskontoelämyksen, intuition, luovuuden ja lahjakkuuden lähtökohta.

Itäinen ihmisuus ei ole mitään slaavilaista ihmisyyttä. Itäinen ihmisuus palautuu vanhoihin korkeakulttuureihin, Kaksoisvirtain maihin, Egyptiin tai aasialaiseen kulttuuriin. Siellä syvähenkisyys merkitsee sitä, että ihmisessä on olennaista hänen sisim-

pänsä eli hänen kykynsä myötälämiseen, kriisien kohtaamiseen ja tunteiden kokemiseen.

Uskontoon liittyvä pyhyden tunne syntyy solun ja kehon tietoisuudesta, kun äiti suhtautuu raskauteensa myönteisesti. Se on ensimmäinen kokonaisvaltainen kokemus siitä, että joku kantaa ja rakastaa minua ja ottaa minut vakavasti. Kun lapsi näkee ensi kerran äitinsä, on tämä tunne tärkeä siksi, että se on biologisen olemassaolomme tuoksujen ohella tärkein tekijä esimerkiksi älyllisessä kehittämisessä. Matemaattisen lahjakkuuden taustalla on usein äiti, joka on tuoksujen, kaikenlaisten luonnontuoksujen ja myönteisen harmonian ja kehon rakkauden täyttämä ihminen. Itäinen ihminen on parhaimmillaan juuri tällainen, syvällä tavalla kehoaan tunteva ja rakastava ja kehonsa kautta luottamuksen tunteita eteenpäin siirtävä ihminen.

Häpeä on syvin kliimaksi

Kun Kristus puhuu itsensä kieltämisestä, hän tarkoittaa pääsiäisen ristin kohtamista, jonka syvin kliimaksi on häväistyksi tulemisessa ja häpeän kantamisessa. Golgatan risteillä on kolme äärimmilleen häväistystä miestä. Silloin ei tunnettu mitään häpeällisempää ihmisen surmaamisen tapaa. Siinähan ihmisen kaikki eritteet, hänen haavoittuvuutensa, särkyneisyytensä ja tuskanansa hetki hetkeltä paljastetaan.

Ristin tapahtumasta nouseva maailma on avain siihen, mitä risti tarkoittaa. Ihminen, joka jää vaille kasvoja, sisäistää syvimman inhimillisen tunteen. Kyse ei ole syyllisyydestä vaan häpeästä, sillä syyllisyys on paljon kehittyneempi ja älyllisempi tunne. Häpeässä minä olen kasvoton, häpeässä olen täysin vailla minkäänlaista arvoa. Tunnen olevani täy-

Hyvä kohdun...

sin yksin, ja kauhu valtaa mieleni, nimittäin tyhyyden kauhu. Tämä palautuu syvällä tavalla kasvottomuuteen. Lapsi etsii loputtomasti kasvoja. Jos hän ei löydä niitä oman äitinsä silmistä, hän etsii muita kasvoja, ja ellei hänellä ole muita kasvoja, hänen aivonsa vuorovaikutusmaailma tuhoutuu hyvin nopeasti.

Kristus koskettaa

Kun terapia kohtaa syvällä tavalla ihmisen, se merkitsee sitä, mikä on Kristuksen ja ryövärien todellisuutta: molemmat ryövärit, häväistyt miehet, käyttäytyvät häpeämättömästi. He pilkkaavat Kristusta, ja he kiroavat kiusaajiaan. Toinen ryöväreistä huomaa, että ensimmäisen kerran hänen elämänsä aikana joku samalla tavoin häväisty ei alakaan häväistä takaisin, sen sijaan Kristus rukoilee pilkkaajiensa puolesta. Tässä on häpeän kantamisen nerokkain perusoivallus. Tässä on myös Kristuksen terapeutin toiminnan perusoivallus. Aina kun hän tulee lähelle sairasta, hän tarttuu käteen, koskettaa niin kuin Nainin lesken kuolleen pojan paareja. Juutalaisen ei ollut sallittua koskettaa kuollutta tai kuolleen paareja. Kuitenkin Kristus koskettaa, niin kuin hän kosketti myös syntistä naista, jonka syvästi vammautuneet miehet raahasivat hänen luokseen. Näillä miehillä oli hirvittävä tarve maaniseen raivoon ja häpäisemiseen. Raivon takana on hylätyn ihmisen tuska. Kristus menee naisen lähelle, koskettaa häntä ja kantaa näin hänen häpeänsä. Tässä on itäisen ihmisyyden alkuperäinen funktio.

Aina kun joku vainoa toista, on kyse kohtuun hylätyn hirvittävästä pelosta. Hän pelkää jokaista, hän ei laske ketään lähelleen, koska hän pelkää putoavansa. Ja silloin tullaan maailmaan, joka on läntisen rationalistisen ihmisen maailma, jossa me ortodokseina tänään elämme.

Kohtuun hylätyn ihmisen on vaikea uskoa mihinkään, ei edes siihen, joka hänen ulkopuoleltaan katsoo häntä rakastaen ja kunnioittaen.

Meiltä on paljon kadonnut intuitio, myönteinen herkkyys toista ihmistä kohtaan. Vain kannettu pystyy kantamaan.

Ristin pääsiäisen ydinhavainto

Kun ryöväri ensimmäisen kerran elämässään havahtuu huomaamaan, että on olemassa muutakin kuin häväistyn käyttäytymistä, hän sanoo: "Muista minua, kun tulet valtakuntaasi!" Kristus vastaa hänelle: "Tänään olet oleva kanssani paratiisissa."

Mikä oli siis ryövärin kohtaamisen ydin? Kristus ikään kuin sanoo hänelle: "Sinä et ole koskaan kokenut isän ja äidin rakastavia kasvoja. Kukaan ei ole koskaan sinua kantanut. Sinä

olit taakka alusta alkaen." Kristus puhuu yksinäisyyteen sysätyn ihmisen tuskasta.

Paavon puomi on kiinni

Suomessa itäinen ja läntinen kulttuuri ovat kohdanneet luovasti erityisesti säveltaiteessa. **Aarre Merikannon** Juha-oopperassa kerrotaan, kuinka hieno suistamolainen suku tulee häväistyksi. Juha-ooppera on nerokas, siinä on itäisen ihmisen syke ja se menee syvemmälle kuin slaavilainen todellisuus. Toisaalta **Joonas Kokkosen** Viimeisissä kiusauksissa on tavallaan terapeutin lähtökohta: **Paavo Ruotsalainen**, körttitalonpoika, tavattoman ilkeä ja hankala perheenisä, eräänlainen hengellinen luuseri, pakenee omaa itseään yhä uudestaan.

Oikea Paavo Ruotsalainen ei ollut mikään köyhä mies. Hän omisti satojen hehtaarien tilan Nilsiässä. Mutta juuri Viimeisissä

läntisen ihmisen ero on siinä, mikä on Riitan ylistystä ja mikä on Paavon, jolle kaikki kaikessa on puominä oleva Kristus. Paavolle ei koskaan ollut puomi auki. Se oli aina suljettu. Mutta Riitta sanoo: "Sehän on auki!" Vaikka Paavo on henkilö, jota kannetaan, hän silti kiroaa ja haukkuu. Kuitenkin hän kaipaa aikuista ihmistä, joka ei jätä eikä hylkää. Paavon osa on hyvin traaginen.

Kun alkaa tuo mainittu upea tenorisoolo, Paavo toistaa karkeasti huutaen: "Kiitä sieluni Herraa! Kiitä sieluni Herraa! Kiitä sieluni Herraa!" Kohtaus on eräs oopperan nerokkaimmista. Se tulee niin läheltä kohdun, kehon ja rakastamisen maailmasta. Silloin kun ihmisellä on hyvä kohdun kieli, hänessä on äärimmäisen syvänä aitous, suoruus ja rehellisyys. Hän ei koskaan syyllistä toista ihmistä vaan rakastaa häntä.

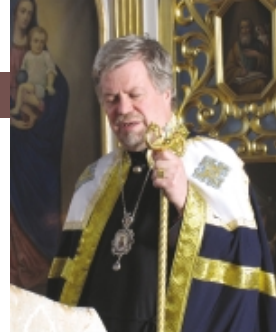
Pyhyiden tunne

Kun **Eino-Juhani Rautavaara** sävelsi kuuluisan *Vigiliansa*, meiltä puuttui tässä kirkkokunnassa kyky ymmärtää tämän teoksen merkitys. Teoksen saama kritiikki oli nuivaa. Hyvin harva tajusi, että jotakin aivan ainutlaatuista ja uutta oli tullut suomalaisen musiikkiin. Rautavaara oli lapsena tehnyt matkan vanhaan Valamoon. Siihen perustuen hän pystyi intuitiivisesti näkemään modernin ihmisen tuskan, yksinäisyyden kauhun ja hädän. Hän pystyi sen tiivistämään musiikkiinsa mutta myös luomaan siitä intuitiivisen elämyksen ja sisällyttämään siihen pyhyiden tunteen.

Tunne pyhydestä syntyy nimenomaan kehon kielen ansiosta. Rakkautta kokeneesta ihmisestä on vaikea saada ateistia, mutta kohtuun hylätyn ihmisen on vaikea koskaan uskoa mihinkään, ei edes siihen, joka hänen ulkopuoleltaan katsoo häntä rakastaen ja kunnioittaen. ■

Ortodoksisen kulttuurikeskuksen uudet tilat

Suomen ortodoksisen kulttuurikeskuksen säätiö on syyskuussa hankkinut tilat Helsingin Vuosaaren Kallvikista ortodoksisen kulttuurikeskuksen toimintaa varten. Kulttuurikeskuksen toiminta on pienimuotoisesti käynnistynyt jo vuonna 2004. Tilaksumyksen ratkettua kulttuurikeskuksen toimintaa päästään kehittämään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti. Myös hiipakuntakansliamme on sijoittunut säätiön vuokralle antamiin tiloihin.

Nykyiset ortodoksisen kulttuurin kesukset sijaitsevat Itä-Suomessa 400 kilometrin päässä. Ortodoksisella kirkkomuseolla ja Valamon ja Lintulan luostareilla on oma tehtävänsä. Sopivalla yhteistyöllä ja työnjaolla Valamo, Valamon kansanopisto ja ortodoksinen kulttuurikeskus voivat olla vuorovaikutuksessa, vahvistaa toinen toistaan ja täydentää kokonaisuutta. Tämä on meille kaikille tärkeää.

Ortodoksit etelässä

Suomessa viimeisten kolmen vuosikymmenen aikana tapahtunut maan sisäinen rakennemuutos on tuonut suuren osan ortodokseista Etelä-Suomeen. Pääkaupunkiseutu on nopeasti kehittynyt valtakunnan ehdottomaksi keskuksiksi. Täällä on myös runsaasti kiinnostusta kirkkoomme kirkon ulkopuolelta. Tässäkin mielessä pääkaupunkiseudulla on tilausta ortodoksisen kulttuurikeskuksen toiminnalle.

Ortodoksinen kulttuuri on 2000-vuotinen, katkeamaton, yhteisöllinen traditio. Ortodoksisella kulttuurilla on paljon annettavaa tämän päivän yhteiskun-

nalle niin yhteisö- kuin yksilötasolla. Ortodoksisen kulttuurikeskuksen on tarkoitus olla yhteisö, jossa tutkimuksen, koulutuksen, taiteen, hiljentymisen, arvokeskustelun ja eettisen pohdiskelun kautta avautuu mahdollisuus ortodoksisuuden eri osa-alueisiin tutustumiseen, kulttuurikeskusteluun ja henkiseen kasvamiseen.

Itä ja länsi kohtaavat

Ortodoksisesta ajatteluperinteestä avautuu monentasoisia yhteyksiä niin antiikin kreikkalaiseen filosofiaan kuin itäiseen ajatteluun muutoinkin. Monet itäisen kulttuuritradition elementit ovat olleet pitkään tuntemattomia läntiseen valtakulttuuriin tottuneille. Niinpä keskus toi-

mii idän ja lännen kohtauspaiikkana ekumeenisessa hengessä ja kansainvälistä vuorovaikutusta korostuen.

Jokainen aika tarvitsee erilaisia välineitä ja erilaisia paikkoja ihmisten kohtaamiseen. Ortodoksisesta kulttuurikeskuksesta tulee yksi tällainen. Tarkoitus on antaa etsiville ihmisille kannustusta hengellistä elämää varten. Samalla keskus tarjoaa kirkon jäsenille luontevan kohtaamispaikan. Sen ohella keskuksessa tulee olemaan varsinkin keskellä viikkoa muuta kokous- ja seminaarityöskentelyä.

Toiminta käynnistyy talvella

Kulttuurikeskuksen oma kulttuuritoiminta Kallvi-

kissa käynnistyy tulevalla talvikaudella. Tämä toiminta painottuu ainakin alkuvaiheessa paljolti viikonloppuseminaareihin, konferensseihin ja luento-tilaisuuksiin. Pienimuotoiset taidetapahtumat ja ehkäpä ikonigalleria kuuluvat myös tulevaan ohjelmaan. Keskukseseen tulee myös oma kappeli, jossa on tarkoitus säännöllisesti toimittaa arkipäivien aamu- ja ehtoopalvelukset. Ensimmäiset uudet ikonit kappelia varten on äskettäin saatu ja siunattu käyttöön.

Kristillisestä traditiosta voidaan löytää ajankohtaisella tavalla mielekkäitä väyliä mielenrauhan, elämän eheyden ja kokonaisuuden etsintään ja löytämiseen. Maassamme ja kirkossamme olemme viime vuosien kuluessa tutustuneet varsinkin lännen perinteen puitteissa kehittyneeseen retiriittitoimintaan. Kulttuurikeskus tarjoaa mahdollisuuden retiriittien järjestämiseen ortodoksisen tapaan. Myös muita hiljentymispalveluita tullaan tarjoamaan. Rukous ja hiljentyminen ovat tärkeä lahja. Niissä avautuu mahdollisuus nähdä elämä syvemmin. Niissä myös aika ja iankaikkisuus kohtaavat.

Talkoolaisia tarvitaan

Kulttuurikeskuksen toiminnasta kiinnostuneet ovat tervetulleita talkootyöhön yhteiseksi hyväksi. Tulemme tarvitsemaan esimerkiksi lauluapua kappelisiin, puistopuolen työntekijää, remonttimiestä ja ompelijaa. Kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä **Alexander Hautamäkeen** sähköpostitse: hautamaki@kulttuurikeskussofia.fi

Vuosaaren ja Rastilan metroasemilta liikennöi bussi 96 Kallvikin suuntaan 8-20 minuutin välein. Lähin pysäkki on Kallahdenraitti (koulun lähellä). Siitä on kävelymatkaa Kallvikiin noin 1,2 km. Vuosaaren metroaseman vieressä on taksiasema.

Me kasvamme uusiksi ihmisiksi

Hämeenlinnan seurakunnan toiminnan satavuotisjuhlissa kirkkoherra **Markus Aroma** puhui Kristuksen sovitustyössä toteutuneen uuden ihmisyyden luonteesta.

Hämeenlinnan kirkko on omistettu pyhälle **Aleksanteri Nevskille** ja **Johannes Krysostomokselle** eli Kultasuulle, joka oli vanhan kirkon kuuluisimpia opettajia. Pyhä Johannes antaa meille esimerkin siitä, mistä tämän päivän epistolat ja evankeliumi puhuvat, nimittäin uudesta ihmisyydestä. Kirkon tehtävä on kaikkina aikoina, kaikissa paikoissa ja kaikissa historiallisissa olosuhteissa ollut julistaa uutta ihmisyyttä. Samalla kyse on alkupe- räisestä ihmisyydestä, johon Jumala on meidät luonut omaksi kuvakseen ja itsensä kaltaiseksi.

Serbian kirkon vanha ja viisas johtaja, **patriarkka Pavel**, sanoi Serbiassa sodan kauhujen ja raa- kuuksien keskellä, että kirkon tehtävänä on kaikissa olosuhteissa pitää esillä ihmisen hyvyyttä ja kauneutta. Hän ei lähtenyt syyttämään ketään, hän ei ottanut mitään kantaa puoleen eikä toiseen, koska kaikki olivat uhreja. Sodan runtelemassa Serbiassa tuo vanha patriarkka ymmärsi, että kirkon tehtävä oli niissa olosuhteissa julistaa toisenlaista sanomaa: "Ei tämä, mikä nyt näkyy, ole koko totuus, sillä ihminen ei ole pelkästään julma. Ihminen on luotu Jumalan kuvaksi, hän on myös rakastava olento, joka heijas-

taa Luojansa hänelle antamaa rakkautta."

Krysostomos, Kristuksen ikoni

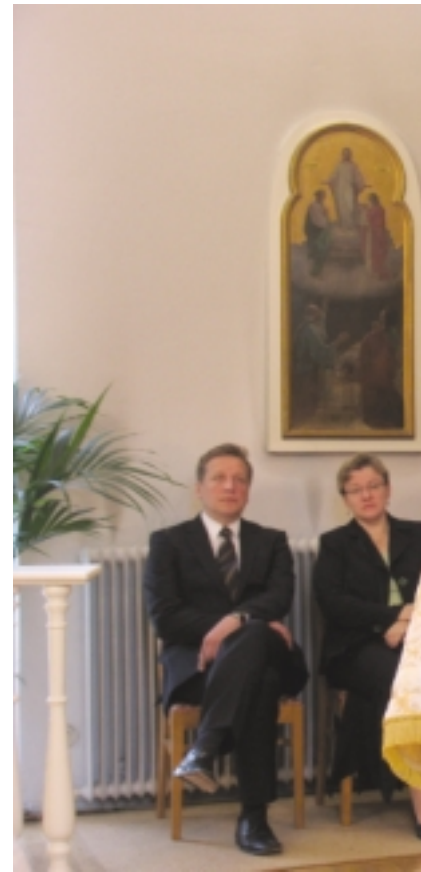
Näin oli myös pyhän Johanneksen laita. Me tiedämme, että tuo pienikokoinen kilvoittelija ja esipaimen rakasti todella Kristusta. Hän lähti kilvoittelemaan autiomaahan, jossa hänellä oli tapana valvoa läpi yön rukoillen tai evankeliumia lukien. Aina kun uni tahtoi vallata hänet, hän ryhtyi luke-

maan evankeliumia. Myöhemmin hänet vihittiin silloisen maailman suurimman kaupungin Konstantinopolin arkkipiispaksi vasten tahtoaan. Mutta hän omaksui nöyrästi Kristuksen hänelle osoittaman tehtävän, joka oli äärimmäisen vaikea ja merkitsi jatkuvia ristiriitoja hallitsijan ja poliitikkojen välillä.

Mutta Krysostomos hoiti tämän paimentehtävänsä hienolla tavalla, sillä hänelle oli selvää, mitä varten hänet oli kutsuttu. Hän oli aito Kristuksen ikoni laumansa keskellä. Häntä vainottiin, hänet karkotettiin monta kertaa pois istuimeltaan. Kansa vaati hänet aina takaisin, sille eivät keisaritkaan mahtaneet mitään. Lopulta hänet karkotettiin Mustanmeren rannalle, jossa hän sittem-

Jeesus kutsui väkijoukon ja opetuslapsensa ja sanoi heille: "Jos joku tahtoo kulkea minun jäljessäni, hän kieltäköön itsensä, ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua. Sillä se, joka tahtoo pelastaa elämänsä, kadottaa sen, mutta joka elämänsä minun tähteni ja evankeliumin tähden kadottaa, on sen pelastava. Mitä hyödyttää ihmistä, jos hän voittaa omakseen koko maailman mutta menettää sielunsa? Millä ihminen voi ostaa sielunsa takaisin? Joka tämän uskottoman ja syntisen sukupolven keskellä häpeää minua ja minun sanojani, sitä on Ihmisen Poika häpeävä, kun hän tulee Isänsä kirkkaudessa pyhien enkeli- en kanssa." Hän sanoi vielä: "Totisesti: tässä joukossa on muutamia, jotka eivät kohtaa kuolemaa ennen kuin näkevät, että Jumalan valtakunta on tullut voimassaan."

Markus 8:34-9:1

min kuoli. Kuitenkaan hän ei kuollut katkerana miehenä. Hänen viimeiset sanansa kuuluivat: "Kiitos Jumalalle kaikesta, niin hyvistä ajoista kuin vastoinkäymisistäkin!"

Tässä ehkä kauneimmalla tavalla näkyy tuo uusi ihmisuus, ortodoksisuus sanan varsinaisessa mielessä. Tarkoittaahan ortodoksisuus, ei vain jotakin puhdasoppisuutta tai oikeaoppista vaan ennen kaikkea aidosti, oikein Jumalaa ylistää ihmistä. Krysostomos oli tällainen Jumalaa ylistävä ihminen kaikissa olosuhteissa.

Maailma tarvitsee Kristuksen ihmisiä

Kunpa Suomessakin oppisimme näkemään kaikki ne Jumalan suuret lahjat, joita hän meille joka päivä antaa. Hän on antanut meille hyvän maan elää, hän on antanut meille kauriini luonnon, ravinnon ja ystäviä, meillä on kaikkea. Silti me olemme hyvin tyytymättömiä, koska vanha ihmisuus työntyy aina kaikesta esille – me haluam-

Kirkkoherra Markus Aroma saarnaamassa Hämeenlinnan seurakunnan satavuotisjuhlan liturgiassa. Taustalla kuuntelevat (vas.) kaupunginjohtaja Tapani Hellstén ja luterilaisen seurakunnan edustaja pastori Timo Kalaja puolisoineen.

Kuva: Kari M. Ranttilä

me lisää ja lisää emmekä saa koskaan kylliksemme. Jos me jatkamme näin, me tiedämme seuraukset.

Tämä maailma todella tarvitsee uutta ihmisyyttä, joka on valmis rakastamaan ja antamaan anteeksi ilman ehtoja, joka on valmis kunnioittamaan toista ihmistä kaikissa tilanteissa ja valmis palvelemaan. Tällaisia uusia ihmisiä tämä maailma tarvitsee. Sitä tuo Kristuksen kehoitus ”jos joku haluaa kulkea minun perässäni, hän kieltäköön itsensä, ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua” tarkoittaa.

Ei Kristus pyydä, että me kieltäisimme oman alkuperäisen ihmisyytemme, joka on luotu Jumalan kuvaksi. Hän pyytää, että me hylkäisimme kaiken sellaisen ihmisyyden ja sellaiset elementit elämässämme, jotka me olemme omaksuneet siihen ilman harkintaa ja ehkä ulkopuolisen painostuksen vuoksi. Jumala todellakin haluaa, että me voisimme ilmentää tuota alkuperäistä kauneuttamme tämän maail-

man keskellä. Hän haluaa, että me olisimme rakastavan Jumalan rakastavia ikoneita tässä maailmassa.

Puolittainen rakkaus ei riitä

Meidän tärkein tehtävämme kristittyinä on viedä ihmisille rakkauden ja hyväksymisen sanomaa. Meidän on opittava rakastamaan kaikkia uusina ihmisinä sillä tavoin kuin Jumala rakastaa. Puolittainen rakkaus ei vielä riitä.

Kaiken alkuna kristillisessäkin perinteessä on aina minä itse. Kristus sanoo, että meidän tulee rakastaa lähimmäistämme niin kuin itseämme. Hän ei lähde jostakin kaukaa absoluuttisesta rakkaudesta vaan sanoo, että sinun tulee lähteä siitä liikkeelle, että osaat rakastaa itseäsi ja hyväksyä itsesi oikealla tavalla. Silloin sinä voit rakastaa ja hyväksyä toiset ihmiset niine näkemyksineen, ajatuksineen ja elämäntapoineen, mitä heillä on. Jos me emme hyväksy itseämme, niin me olemme jatkuvassa sodassa itsem-

me ja toistemme kanssa.

Me tiedämme, että tässä maailmassa on paljon ihmisiä, jotka tavalla tai toisella lietsovat väkivaltaa ja jännitystä ihmisten ja kansojen kesken. Näillä ihmisillä ja kansakunnilla on huono olo, ja ne levittävät sitä ja huonoa omaatuntoaan ympäristöönsä. Sen vuoksi on tärkeää, että me kristittyinä opimme hyväksymään itsemme ja näemme, että meidät on luotu hyväksi Jumalan kuviksi Jumalan kauneuteen.

Rakkaus on nimeni

Vaikka Jumala on luonut ihmisen hyväksi, tuo hyvä ihminen tekee joskus paha. Kuitenkin ihmisen suurin kutsumus on hyvyyteen ja rakkauteen. Se on meidän syvin olemuksemme. Se että meidät on luotu Jumalan kuvaksi, merkitsee sitä, että Jumala, joka on rakkaus, on olemassaolomme perusta ja oikeutus. Isä **Thomas Merton** tiivistää tämän sanomalla, että ”rakkaus on minun luontoni, rakkaus on minun nimeni.” Siinä on kristillinen ihmisenäkemyks, joka ilmaisee uuden ihmisyyden ohjelman parhaimmalla ja syvimmällä tavalla.

Kirkkoäiti pyrkii auttamaan meitä kaikkia eteenpäin rukouksin, pyhin toimituksin ja mysteerein tuolla rakkauden tiellä. Kirkko haluaa, että meistä tulee todella ihmisiä sanan täydessä mielessä eikä vain jonkinlaisia varjo-olentoja, jotka tyytyvät vähäisempään elämään kuin minkä Jumala on meille antanut. Kuulummepa mihin kirkkokuntaan tahan-

sa, Kristus kysyy meiltä lopulta vain yhden kysymyksen: ”Opitko rakastamaan minua lähimmäisessäsi, opitko palvelemaan minua toisessa ihmisessä?” Tämä kysymys kuuluu meille kaikille samanlaisena. Siinä punnitaan, millä tavoin tuo uusi ihmisyyden johon meidät kasteessa ja mirha-voitelussa on puettu, on tullut ilmi ja toteutunut meissä arjen elämän keskellä.

Rakkaus on elämän tarkoitus

Me tarvitsemme tätä uutta ihmisyyttä. Siihen perustuen me haluamme omalla panoksellamme rikastuttaa tämän kaupungin ja rakkaan isänmaamme elämää. Me haluamme kasvattaa hyviä kansalaisia ja ihmisiä, jotka osaavat rakastaa ja ottaa vastaan rakkautta. Sen suurempaa lahjaa perheenä ja kirkkona emme voi antaa tälle maailmalle kuin ihmisen, joka osaa rakastaa. Hänen ei tarvitse kysyä, miksi minä elän, mikä on minun elämäni tarkoitus, koska rakkaudessa on tuo elämämme täyttymys ja päämäärä. Sitä ei tarvitse enää miettiä.

Toteuttakaamme rakkautta, jonka Jumala on antanut meidän sydämiimme. Kirkko haluaa kaikella tapaa auttaa meitä tässä. Se on ihmisyyden tie sanan syvimmässä mielessä. Kirkko ei ahdistu meitä vaan se kohtaa meidät samalla tavalla kuin Kristus. Kristus hyväksyi kaikki synnintekijät, ja tuo rakkaudesta kasvava hyväksyntä saa aikaan muutoksen ihmisten elämässä. Tässä on meille haaste. Jos me rakastamme toisiamme ja hyväksymme toinen toisemme ilman ehtoja, silloin me voimme kasvaa ja muuttua uusiksi ihmisiksi. Tällaiset ihmiset muuttavat myös tätä maailmaa, ei suurin julistuksin vaan pienin rakkaudenteoin.

Isä Markus Aroma

Timo Ruottinen
Kirjoittaja on
tamperelainen
musiikkituottaja

Jolla korvat, kuulkoon – musiikkiakin

Eräänä lauantai-aamuna mies luki Helsingin Sanomista sitaatin toisesta lehdestä. Aamulehden mukaan kansanedustaja **Esko-Juhani Tennilä** oli lausunut: ”Sanoihan Jeesus, että se jolla on kaksi ihokasta, antakoon toisen sille, jolla ei ole. Kyllä huono-osaisilla pitää olla oma puolue.” Sitaatti vaivasi miestä. ”Mitä sinä sitä isoa perheraamattua levittelet aamukahvipöydässä?” tivasi vaimo.

Kaikista evankeliumeista vastaan tuli Jeesuksen vertaus sinapinsiemenestä. Miehen oli kuunneltava aiheesta **Mika Leppäsen** laulama versio, jossa musiikki vaivihkaa kasvaa koko ajan niin kuin vertauksen puu. Ihokasjuttua ei vain löytynyt. Mitä sinapinsiemeneen tulee, voi päätellä ainakin sen vertauksen osuneen kohdalleen, jos nimittäin ajattelee Jeesuksen seuraajien muodostaman yhteisön edustavan taivaan valtakuntaa maan päällä. Voisipa kysyä Jeesukselta, kuvitteliko hän itsekään ihan näin suurta puuta. Vaikka kovin monenlaisia oksia siinä puussa on, aivan kuin eri lajeja ympättynä yhteiseen runkoon.

Aamulehdestä mies löysi jutun, jota Hesari lainasi. Tulevaisuudentutkija **Mika Mannermaan** mielestä nykyiset puolueet poistuvat sadan vuoden sisällä kartalta, ne kun ovat syntyneet aivan erilaiseen yhteiskuntaan. ”Kristillisdemokratia on globaali aate, joka on elänyt jo 2000 vuotta, joten mihin se kuolisi,” väitti puolueensa puheenjohtaja **Päivi Räsänen**. Tennilä jatkoi puolustautumalla näin: ”Sosialismi on yhtä vanhaa. Sanoihan Jeesus, että se jolla on kaksi ihokasta, antakoon toisen sille, jolla ei ole. Kyllä huono-osaisilla pitää olla oma puolue.” Näköjään sinappipensaan lonkerot ulottuvat myös kaikkiin poliittisiin liikkeisiin, ainakin meillä Suomessa. Mies pohti, voiko mikään poliittinen aatesuunta kuitenkaan omia kristinuskoa yksinomaan itselleen.

Vanha matkaraamattu osoittautui käytännölliseksi tarkempaa hakua varten. Miehen etsimä kohta löytyi lopulta. Vuorisaarnassa sanotaan **Matteuksen** vanhan käännöksen mukaan sanatarkasti näin: ... jos joku tahtoo sinun kanssasi käydä oikeutta ja ot-

taa ihokkaasi, anna hänelle vaippasikin. Ajatushan on paljon radikaalimpi. Nykykäännöksessä vaippa tosin on viitta ja ihokkaan tilalla käytetään sanaa paita. Jeesuksen suuhun pantu Tennilän ajatus tasajaosta lienee nykykristitynkin hyväksyttävissä. Mutta evankeliumissa Jeesus ei puhu taloudellisesta tasa-arvosta. Hän kehottaa seuraajiaan äärimmäiseen epätsekkyyteen, altruismiin, josta voi kysyä, näkyykö sellaista länsimaissa missään. Jätämmekö todella pitämättä puoliamme vai valvommeko hanakasti saavutettuja etuja? Annammeko kaksinkertaisesti sille, joka vaatii, olkoon rikas tai köyhä, vai laskemmeko ensin oman tarpeemme? Teemmekö mieluummin pahalle vastarintaa vai käännämmekö toisen poskemme?

Vuorisaarnan normi on korkea. Mukavampaa on unohtaa koko juttu. Mitä siitä, jos elämäntapamme on kestämaton, jos ekologiset jalanjälkemme osoittautuvat tuhoisaksi koko biosfäärille. Olemmehan paljon arvokkaampia kuin maailman enemmistö. Voimme siis kuluttaa planeetan pinta-alaa suhteessa viiden maapallon verran. Ja edelleen rakentaa tulevaisuutta materiaalsen kasvun perustalle.

Ajankohtaista musiikkimaailmasta

Yllä oleva ei ehkä näytä liittyvän vakio-otsikkoon. Siksi raportoin lukijoille sävelmaailman ajankohtaisista asioista. Tulin juuri kirjamesuilla musiikin asiaa edistämistä. Erityisen iloinen olen *Arabian Jänis* –satuopperan ilmestymisestä. Sen on **Sinikka Nopolan** librettoon säveltänyt **Seppo Pohjola**. Julkaisuun kuuluu levyn lisäksi **Virpi Talvitién** upeasti kuvittama koko perheen satukirja.

Toinen mukava asia on, että ortodoksisäveltäjät näyttävät saaneen ilahduttavasti sävellystilauksia viime aikoina. Musiikkikulttuurimme elpyy ja alkaa olla aika vireää.

Uusia *Septuagintaan* pohjautuvia psalmikäännöksiä voi nyt lukea verkossa. Minulle koitui tehtäväksi tarkastella, miten uusi käännös sopii liturgisiin sävelmiin. Mielenkiintoista puuhaa. Suurin työ tosin on etsiä eri lähteistä, mitkä jakeet ovat lauluina liturgisessa käytössä, valmista rekisteriä kun ei vastani ole tullut. Kaikkia psalmeja on

mahdoton käydä läpi mahdollisia tulevia sävellyksiä ajatellen. Keskeinen työ on *antifonien* ja *prokimenien* teksteissä. Kohtuullisia toivomuksia on saatukin läpi. Olen kyllä ennättänyt tutkia vasta puolet materiaalista. Toivon silti, että myös rinnakkaisversioita voitaisiin eri sävelasujen takia hyväksyä käyttöön.

Tekijänoikeusasiat ovat ortodoksimailmassamme edelleen levällään. Tiedon taso ei ole kovin korkea. Vaikuttaa siltä, ettei luovien tekijöiden työskentelyedellytyksistä olla kiinnostuneita. Kanttorimme saavat helmikuussa hiukan tukiopetusta koulutuspäivillä Längläisissä.

Lokakuussa olin mukana käynnistämässä nuoren lahjakkaan säveltäjän **Mikko Sidoroffin** *Panihidan* äänitystä Uuden Valamon luostarissa. Levy ilmestyy ensi keväänä ja julkaistaan stereoversion ohella mahdollisesti myös monikanavaisena. Siinä kuunneltavaa pitkäkorville. ■

Kuva: Virpi Talvitie

Pyhiinvaellusmatkalta Jumalan Äidin puutarhassa

Monet suomalaiset ovat tutustuneet tämän syksyn aikana Pyhän vuoren munkkiyhteisöön Athosnäyttelyn välityksellä. He ovat saaneet raottaa hieman yhden kirkkomme ainutlaatuisimman luostariyhteisön ovea ja päässeet näin kurkistamaan Jumalan Äidin puutarhaan. Pyhän vuoren elämää, kirkollista taidetta ja esineistöä esittelevä näyttely on paikalliskirkollemme suuri siunaus.

Näyttelyn välityksellä voimme osittain tutustua yksinkertaiseen luostarielämäntapaan. Yksinkertaista elämää viettävissä munkeissa näemme esimerkkejä ihmisistä, jotka ottavat kristinuskon sanoman tosissaan ja jotka omistavat elämänsä kokonaan jumaloitumisen tehtävälle. Kaikki he eivät saavuta täydellisyyttä, mutta jokainen heistä kasvaa hengellisessä elämässä sopivaan täydellisyyden mittaan. Kaikilla heistä ei ole samoja lahjoja, vaikka jokainen heistä on enkelielämään kutsuttu. He kaikki haluavat elää Jumalaa palvellen, ja heidän töissään näkyvät jatkuvan rukouksen hedelmät.

On kieltämätön tosiasia, että Pyhällä vuorella ohjaajavanhusten jatkumo ja Jeesuksen rukouksen *hesykastinen* perinne ovat säilyneet monista vaikeuksista huolimatta katkeamattomana. Vuoren jumalanpalveluselämä kaikkine muotoineen muodostaa hedelmällisen kasvualustan ihmiselle, joka etsii pysyvää ja järkkymätöntä Jumalan valtakuntaa.

Yhteisellä matkalla

Tämän sain todeta arkkipiispa **Jukka Paarman** kanssa yhteisellä matkallamme Athosvuorelle tänä vuonna 27.9.–2.10. Kävimme kaiken kaikkiaan viidessä luostarissa ja yhdessä skiitassa. Tutustuimme Pyhän vuoren nykytilanteeseen laajalti. Vaikka Vuoren monia luostareita restauroidaan, niin matkaamme luonnehtivat silti hyvin sanat kiireettömyys, rukouksen valo ja ilo. Pyhän vuoren ihmeisiin kuuluvat kaiken läpikäyvä kiireettömyys ja ilo.

Pyhät isät opettavat meitä

Kuinka Pyhän vuoren luostari-isien opetuksia voisi soveltaa suomalaiseen yhteiskuntaan ja elämäntapaan? Rikasta ja samalla äärettömän yksinkertaista Pyhän vuoren elämää ei voi täysin kuvailla, sanoin määritellä tai teoretisoida tyhjentävästi. Munkkien kilvoituselämän sisältö pysyy useimmiten salattuna, koska emme ole valmiita sitä kokonaisvaltaisesti ymmärtämään ja kokemaan. Athosvuoren näyttelynkin välityksellä voimme kuitenkin ymmärtää kristityn askeettisen tien olevan sisällöllisesti rikasta, vaikka se vaikuttaisi ulkoisesti yksinkertaiselta ja hyvin ankaralta.

Pyhän vuoren vanhukset opettavat, että meidän tulee ennen kaikkea yksinkertaistaa elämäämme. Rukous, paasto ja jumalanpalveluselämä ovat ainoita tärkeitä asioita, ja kaikki

muu riippuu niistä. Vaikka toivottomuus, kyynisyys ja passiivisuus painostavat nykyajan tarpeiden sitomaa ihmistä, emme saisi unohtaa, että jokainen meistä on ainutlaatuinen. Onnellisuus ja hyvyys eivät ole kiellettyjä nykyäänkään. Me olemme kaikki lahjakkaita. Ihminen – Jumalan luoduista korkein – on arvokas. Jumalan kuviksi luotuina me olemme kutsuttuja kasvamaan Jumalan kaltaisuuteen; päämäärämme on jumaloitua.

Arkkipiispa Leo istutti pähkinäpuun Ksenofontoksen luostarin puutarhaan. Keskellä arkkipiispa Jukka Paarma.

Vaikea yksinkertaisuus

Tämä voi tuntua meistä vaikealta tai liian suurelta tehtävältä, mutta mistä tuo tunteemme kasvaa? Miksi käytännössä elämän yksinkertaistaminen tuntuu vaikealta? Nykyihminen on monien mainosten uhri. Hänelle myydään mielikuvia ja hän on riippuvainen mitä ihmeellisimmistä laitteista. Julkisuudessa puhutaan

nykyään jopa nettipapeista. Tämä kehitys ei ole hyvä, vaikka se voi tuoda mukanaan yksittäisiä elämää helpottavia ratkaisuja. Ei ole sattumaa, että yhä lisääntyvien uusien tarpeiden maailmassa meistä on tullut yksilöllisempiä ja itsekkäämpiä. Uskoessamme vapautuvamme materian kahleista uusien keksintöjen avulla me olemmekin vanginneet itsemme.

Maailma on väliaikainen kotimme. Todelliset tarpeemme ja aarteemme ovat ikuisessa valtakunnassa. Jos niin haluamme, voimme elää ja kasvaa kohti Jumalaa hetki hetkeltä. Vaikka vähä vähältä elämänrytmimme hidastuu, päämäärämme, Jumalan järkkymätön valtakunta, pysyy. Herramme Jeesus Kristus itse kutsuu alati meitä ottamaan ristimme, kieltämään itsemme, olemaan kuuliaisia hänelle, ihmiseksi tulleelle Jumalalle, ja seuraamaan häntä. Luopuminen maailmasta on yksinkertaisen elämän perusta.

Kilvoitus kuuluu kaikille

Korostan lopuksi, että luostarikilvoittelijat eivät ole idolejamme. Luostarielämään vihkiytyneet eivät ole superihmisiä, joita pyrimme tahdottomasti imitoimaan. Kilvoituselämä kuuluu silti kaikille kristityille. Kestävää nöyryyttä ja järkkymätöntä rakkautta huokuvina ihmisinä luostarikilvoittelijat ovat arvokkaita esimerkkejä tiellä Jumalan valtakuntaan, joka on kaikkien niin kaupungeissa kuin Athosvuoren hiljaisuudessa eläviin ihmisten päämäärä ja elämän tarkoitus.

Toivoa ja siunausta

Leo, Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa

HÄMEENLINNAN SEURAKUNTA 100 vuotta

Hämeenlinnan seurakunta vietti toimintansa satavuotisjuhlia aurinkoisena syyspäivänä 17. syyskuuta.

Juhlat alkoivat kirkossa vedenpyhityksellä ja juhalliturgialla. Palvelusta kunnioittivat läsnäolollaan Hämeenlinnan kaupunginjohtaja **Tapani Hellstén** ja luterilaisen seurakunnan edustajana pastori **Timo Kalaja** puolisoineen. Itämainen juhlaounas juomineen nautittiin Kerhoravintola Seiskassa Suomenkasarmilla. Päiväjuhlassa juhlapuheen piti rovas-ti **Pentti Hakkarainen** aiheesta *Kirkko terapeuttisena yhteisönä* (ks. juhlapuhe ss. 6-9). Ohjelmaan kuului myös kirkkokuoron laulua ja monia tervehdyssanoja.

Tervehdyksen seurakunnalle lähetti muun muassa hiippakunnan piispa, **metropoliitta Ambrosius**, joka ei osallistunut juhliin. Viestissään hän mainitsi, että "teillä on elettyinä ja koettuna arvokas historia kirkkomme hengellisen perinnön vaalimisessa. Vuosisadan mittainen taipaleenne Hämeen sydämessä on väkevä todistus evankeliumin elinvoimasta, kun ihmiset sydämestään ja antaumuksella kokoontuvat palvelemaan Jumalaa."

Nikean **metropoliitta Johannes** mainitsi omassa tervehdyksessään, että "seurakuntanne elämään liittyy monia miellyttäviä muistoja niiltä vuosilta, jolloin kuulitte hiippakuntaani ollessani Helsingin metropoliitta." Janakkalan luterilaisen seurakunnan kirkkoherra **Timo Komulainen** kertoi viestissään, että "seurakuntiemme välillä on ollut lämmin ekuumeeninen yhteys". Kirkkoherra **Veikko Purmonen** toi Helsingin seurakunnan menestyksen toivotukset. Maaherra

Kuorolla oli tärkeä osa juhalliturgiassa.
Kanttorina Leena Lomu.

Juhlaliturgiassa on saarnan vuoro.

Juhlaliturgian toimittavat isä Mikael Sundqvist, rovasti Pentti Hakkarainen, isä Markus ja rovasti Veikko Purmonen. Taustalla ponomarina Ari Stenberg.

Isä Pentti ja kaupunginvaltuutettu Lea Savolainen, joka esitti juhlassa kaupungin tervehdyksen.

Iloista juhlayleisöä Kerho-ravintola Seiskassa.

Anneli Taina lähetti juhlaan Etelä-Suomen läänin tervehdyksen.

Kaupunginvaltuutettu **Lea Savolainen** toi juhlaan kaupungin tervehdyksen. Hän kertoi, että kaupungin elimissä on valmistelussa entistä varuskuntakirkkoa koskeva aloite. Kysymys on siitä, voidaanko jotenkin käynnistää vanhan sotilas- ja siviilikirkon saattaminen uudelleen kirkko-, museo- ja sen tyypisten asioiden yhteis-

käyttöön. "Tuleeko asiasta koskaan sitä, mitä toivotaan, on eri asia. Kuitenkin nyt se selvitetään, ja jos se ei voi toteutua, niin sitten haikailut loppuvat", hän totesi. Tervehdyksensä lausuivat myös muun muassa pastori Timo Kalaja Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan puolesta, sotilaspastori **Kari Heiskanen** Panssariprikaatista ja Läntisen maanpuolustusalueen puolesta kenraali evp. **Iikka Kylä-Harakka**.

TURUN arvokas juhla

Päiväjuhlassa tervetulo-
puheen piti isä **Ion Du-
rac**: ”Kristillisessä tradi-
tiossa kirkon rakentaminen
ja vihkeminen tarkoittavat
seurakunnan perustamista.
Apostolien tekojen kirjassa
pyhä evankelista Luukas kir-
joittaa: *’Yhdessä he toimivat
kirkon (seurakunnan) keskuu-
dessa kokonaisen vuoden, ja
suuri joukko ihmisiä sai heiltä
opetusta. Antiokiassa alettiin
ensimmäiseksi käyttää ope-
tuslapsista nimitystä kristitty.’*
(Ap. t. 11:26) Raamatun eri
käännöksissä käytetään il-
maisua *kirkon keskuudessa*
sen sijaan, että käytettäisiin
ilmaisua *seurakunnan kes-
kuudessa*. Kirkon historiasta
on varmaa, että ensimmäiset
kristityt menivät temppeliin,
koska se oli Jumalan huone.
Vasta myöhemmin kristityil-
lä oli omat kirkkonsa.

Tämän takia kirkko, ra-
kennuksena, on erittäin tär-

Teksti ja kuvat: Kari M. Rantila

Turun seurakunta vietti 160-vuotisjuhlaansa 3. syyskuuta. Mukana oli lukuisa joukko seurakuntalaisia ja vastuunkantajia kuin myös monia merkkihenkilöitä. Juhlapäivä alkoi juhraliturgialla Pyhän marttyyrikeisa-
rinna Aleksandran kirkossa, josta siirryttiin päiväjuhlaan Turun VPK:n
juhlasaliin. Edellisenä iltana lauantaina Turun kirkkokuoro oli juhlistanut
merkkipäivää konsertillaan ehtoopalveluksen jälkeen.

Juhlan kunniaksi päiväjuhlassa julkaistiin hieno historiallinen värite-
os *Turun ortodoksinen Pyhän Aleksandran kirkko*. Juhlassa myös jaettiin
monille seurakunnan ansioituneille jäsenille Aleksandra-pöytästandaari.

Turun maineikas kuoro lauloi Pasi Torhamon
johdolla kolme laulua.

Metropoliitta Ambrosius toimitti juhlaliturgian.

kristittyä koko elämän ajan. Kirkon vihkimistä voi verrata pyhän kasteen sakramenttiin. Kirkon kaste eli sen vihkiminen tuo kirkolle ja seurakunnalle suojeluspyhän, joka meillä turkulaisilla on pyhä marttyyrikeisarinna Aleksandra. Muistamme, että Venäjän keisarinna kirkon vihkimisen aikaan 160 vuotta sitten oli nimeltään Aleksandra Feodorovna, ja tämän takia kirkon suojeluspyhäksi valittiin juuri se pyhä, jonka nimi keisarinnalla oli. Keisari Nikolai I määräsi tammikuun viidentenä päivänä 1838, että Turkuun on rakennettava ortodoksinen kirkko. Arkkitehti Karl Ludvig Engel teki piirustukset. Kirkon rakentaminen alkoi vuonna 1839.”

Kolme vaihetta

”Pyhän Aleksandran kirkko ja Turun seurakunta ovat eläneet mukana maamme historian monenlaisissa kohtaloissa. Voisimme jakaa kulu-neet 160 vuotta kolmeen vaiheeseen. Vuosien 1846–1917 välillä Pyhän Aleksandran kirkko palveli venäläistä virkamiehistöä ja armeijaa, ja voi sanoa, että Turussa oli venäläinen seurakunta. Vaikka kirkko oli rakennettu kaupungin sydämeen, tarkoitus ei ollut tehdä lähetystyötä vaan näyttää, kuka on isäntä Suomessa.

Vuosien 1917–1945 välinen aika voidaan nimetä siirtymäkaudeksi. Suomen ortodoksinen kirkko sai toisen kansankirkon aseman, mutta Turun seurakunta muodostui edelleen enimmäkseen venäläisistä, jotka eivät olleet halunneet palata sukunsa lähtömaahan, jossa tuolloin luotiin Neuvostoliiton komunistista paratiisia.

Toisen maailmansodan

myötä karjalaiset pakotettiin jättämään synnyinseutunsa ja kotinsa. Heitä tuli Länsi-Suomeen, jossa kymmeniä vuosia aiemmin rakennetut ortodoksiset kirkot Tampereella ja Vaasassa odottivat uusia seurakuntalaisia. Näin myös Pyhän Aleksandran kirkko Turussa sai uusia seurakuntalaisia, ja alkoi uusi vaihe kirkon elämässä.”

Seurakuntatyö kehitty

”Menemättä näiden vaiheiden yksityiskohtiin voimme sanoa, että näiden sadankuudenkymmenen vuoden aikana seurakunnan elämä on kehittynyt paljon. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita jumalanpalveluskieli. Vuoteen 1917 asti kirkkoslaavi oli ainoa käytetty kieli jumalanpalveluksissa. Itsenäisyyden jälkeen oli eräitä varovaisia yrityksiä käyttää suomen kieltä jumalanpalveluksissa, ja nämä yritykset olivat perustana myöhemmälle suomen kielen käytölle kirkossa. Kuitenkin, vaikka nykyisin kirkossamme jumalanpalvelukset toimitetaan pääsääntöisesti suomeksi, kuvaa tätä aikaa se, että kirkossamme kerran kuukaudessa palvelus toimitetaan kirkkoslaaviksi, kuusi kertaa vuodessa romaniaksi, muutaman kerran vuodessa ruotsiksi ja silloin kun on tarvetta, erityisesti pyhissä sakramenteissa, englanniksi, kreikaksi tai serbiaksi. Lisäksi seurakuntamme on mukana ekumeenisessa työssä.

Kirkkomme juhlapäivänä olemme iloisia, että meillä on täällä keskuudessamme kaksi kirkkomme piispoista, Helsingin metropoliitta Ambrosius ja Nikean metropoliitta Johannes. Paikalla on myös luterilaisen kirkon

edustajia, kuten myös muiden seurakuntien ja kristillisten järjestöjen edustajia, niin kuin myös Turun kaupungin edustajia ja monia muita vieraita. Emme tietenkään unohta seurakuntalaisia, jotka osallistuvat kirkon ja seurakunnan juhlaan.

Turun ortodoksisen seurakunnan valtuuston ja neuvoston puolesta toivotan teidät tervetulleiksi tähän Pyhän Aleksandran kirkon 160-vuotisjuhlaan.”

Isä Ion Durac piti juhlassa tervetulo puheen.

TERVEHDYKSET

Isä Ionin puheen jälkeen tilaisuudessa esiintyivät **Ion Bui-novschi**, viulu, ja **Mikael Kemppainen**, piano. Ensimmäisenä tervehdyksensä vä

Kouluneuvos Antti Lehtinen toi terveiset Pyhän Henrikin pyhiinvaellusyhdistykseltä.

Apulaiskaupunginjohtaja Kaija Hartila kyseli tervehdyksessään, minkälainen on turkulaisten elämänsisältö. Onko se pelkkää ainetta vai sisältyykö siihen jotakin henkistä, toisista ihmisistä välittämistä ja toisten kunnioittamista?

keä seurakunnan elämässä. Jokainen kristitty voi rukoilla missä ja milloin vain, ja Jumala kuulee rukouksen. Mutta sopivin paikka rukoukseen on kirkko, ja sopivin aika on jumalanpalveluksen aika. Kun kristityt rukoilevat yhdessä, niin kuin me teimme tänään pyhän liturgian yhteydessä, me myös tuemme toisiamme.”

Kirkko saa nimensä

”Turussa vihittiin 160 vuotta sitten käyttöön kaunis ortodoksinen kirkko. Kukaan niistä, jotka osallistuivat kirkon suunnitteluun ja rakentamiseen, tai ne, jotka osallistuivat kirkon vihkimiseen, eivät olisi voineet kuvitella, mitä Pyhän Aleksandran kirkosta tulisi myöhemmin.

Tiedämme, että pyhän kasteen sakramentissa jokainen ihminen saa Jumalalta suojelusenkelin, joka saattaa

litti kouluneuvos **Antti Leh-
tinen** Pyhän Henrikin pyhiin-
vaellusyhdistyksestä. **Metro-
poliitta Ambrosius** toi hiip-
pakunnan lämpimän tervehd-
yksen ja siunauksen toivoi-
tuksia. Hän mainitsi puheessaan: "Turun kirkko on kirjai-
mellisesti keskellä kylää. Näin
kirkon tulisi aina ollakin to-
teuttamassa omaa tehtä-
väänsä, edistää jäsentensä
hengellistä hyvinvointia ja
sielujen pelastusta kuin
myös sen kaupungin ja maa-
kunnan parasta, minkä alu-
eelle kirkko on rakennettu
Jumalan läsnäolon paikaksi
ja todistukseksi." Hän kiitti
erityisesti seurakunnan musiikkitoimintaa: "Eilen illalla
olimme koskettavassa juhla-
konsertissa kirkossa ehto-
palveluksen jälkeen. Myös tä-
nään yhteisessä rukouksessa
ja ylistyksessä liturgiassa ku-
oron laulu tempasi meidät
mukaansa ja auttoi meitä ent-
tistä syvemmin kohtaamaan
samalla kertaa näkyvän ja
näkyvämmän ajan ja ian-

Tuomirovasti Rauno Heikola
kertoi, että Turkuun 1954
perustettu ekumeeninen
pappien veljespiiri on
merkittävä tavalla luonut
maaperää kirkkojen yhteistyölle.

kaikkisuuden. Ja tässä orto-
doksien kirkon lahja on
myös kirkkojen välisessä vu-
oro vaikutukselle ja ekumeeni-
selle toiminnalle. Meidän ju-
malanpalveluselämämme
ytimessä on hyvin voimak-
kaasti yhteinen rukous ja ylis-
tys. Tässä kirkkolaulu on aivan
keskeisellä sijalla."

Tuomirovasti **Rauno
Heikola** mainitsi tervehdyk-
sessään, että "arjen ekume-
nia, joka toteutuu seurakun-
tien välisenä ekumeniana, on
viime vuosikymmeninä ke-
hittynyt Turussa myönteis-
seen suuntaan." Turun apu-
laiskaupunginjohtaja **Kaija
Hartiala** totesi kaupungin

tervehdyksessä, että Pyhän
Aleksandran kirkko "on jää-
nyt lähes ainoaksi kulttuuri-
historiallisesti arvokkaaksi ra-
kennukseksi Turun kauppa-
torin laidalla. Siitä on aikojen
kuluessa purettu kauneimat
rakennukset, jotka olisivat
kauniisti kehystäneet
kirkkoa. Nyt Turun kirkko on
ikään kuin helmi modernien
rakennusten keskellä."

Tilaisuudessa luettiin
myös **arkkipiispa Leon** vies-
ti: "Te olette kiviä siinä raken-
nuksessa, jonka perustukse-
na ovat apostolit ja profeetat
ja jonka kulmakivenä on itse
Kristus Jeesus. Kirkkoraken-
nus heijastaa aina omaa ai-

kaansa, mutta siinä tapahtu-
va jumalanpalveluselämä on
ajatonta ja johdattaa ikuisuu-
teen. Jokaisessa jumalanpal-
veluksessa kirkko ja seura-
kunta kasvavat yhteen Her-
ran pyhäksi tempeliksi." Muita
tervehdyksen lähettäjiä
olivat **arkkimandriitta
Sergei** ja Valamon luostarin
veljestö, rovasti **Veikko Pur-
monen** Helsingin seurakun-
nan puolesta, Turun seura-
kunnan entinen kirkkoherra
Viktor Turhanen sekä Turun
helluntaiseurakunnan johta-
ja **Taisto Toivola**.

Tervehdysten jälkeen Tur-
run kirkon kuoro lauloi kant-
tori **Pasi Torhamon** johdolla.

PÄÄTÖSSANAT

Päätössanoissaan isä **Pet-
ri Ratilainen** puhui ylösnou-
semuksen kirkosta: "Ylösnou-
semuksen kirk-
kona oleminen tarkoittaa,
että me jaamme ylösnou-
semusta jokapäiväisessä
elämässämme ihmisille,
jotka kirkon piirissä sitä
tarvitsevat. Kaikkea kuule-
maamme me emme vält-
tämättä muista, mutta
minkä me näemme, sen
me ehkä muistamme, ja
sen, minkä me elämme,
sen me todella ymmär-
ämme.

Läheisesti kirkon pii-
rissä elävät ihmiset ym-
märtävät ja näkevät, mitä
kirkon ja seurakunnan työ
voi kokonaisuudessaan
pitää sisällään. Mutta sit-
tenkään me emme aina
näe kaikkea, me emme
kuule emmekä ymmärrä
kaikkea.

Me rakennamme tule-
vaisuutta tästä päivästä
eteenpäin. Jokaisen luot-
tamushenkilön pitäisi tie-
tää, minkä takia hänet on
tehtävään valittu. Jokaisen
eri toimipiirissä tai opetus-
tehtävissä olevan henki-
lön pitäisi toistuvasti pa-
lauttaa mieleen, mikä hän-
nen tehtävänsä ja paik-
kansa on sekä kirkossa
että seurakunnassa. Jos-
kus saattaa olla, että tämä
tehtävä ei oikein ole selvil-
lä. Meidän on tulevaisuu-
dessa tarpeen pohtia sitä,

Isä Petri

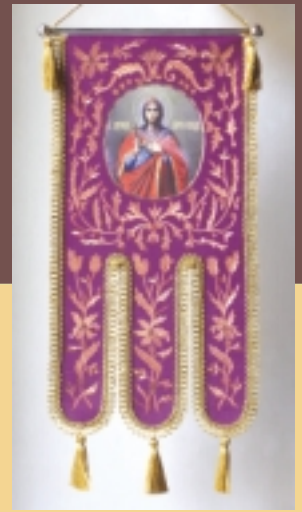
mikä kenenkin tehtävä on
seurakunnassa, niin että
me rakentaisimme tästä
seurakunnasta ja kirkosta
paikan, jossa mahdollisim-
man moni pystyisi koke-
maan, omassa hauraassa ja
heikossa elämässään, ylösnou-
semusta jo täällä maan
päällä eläessään.

Kiitokset teille kaikille,
jotka olette osallistuneet
tämän juhlan järjestämi-
seen. Suokoon kaikkivalti-
as Jumala teille valoisia
päiviä!"

Juhlatilaisuus päättyi
Pyhän marttyyrikeisarinna
Aleksandran kontakkiin ja
**metropoliitta Johannek-
sen** siunaukseen.

Nikean metropoliitta
Johannes.

Aleksandra-standaari.

KUNNIANOSOITUKSET

Juhlissa Turun seurakunta
jakoi ansioituneille seura-
kuntalaisilleen seuraavat
kunnianosoitukset:

Pyhän Karitsan ritari-
kunnan I luokan mitali: Repo
Markku ja Verikov Pavel.

Aleksandra-viiri (yht. 52
kpl):

- Kirkon isännöitsijä:
Lahtinen Harri ja Aila.

- Muut muistettavat:
Hokkinen Anne, Kaski Pirjo,
Lahti Johannes, Määttä Hel-
vi, Peura Annukka, Ratilainen
Paula, Siili Teppo ja Pirkko,
Sintonen Eila, Tiilikainen
Nadja, Torhamo Pasi, Turha-
nen Viktor, Ylinen Mikko.

- Kuorolaiset: Förbom
Liisa, Harri Jopi, Harri Ulla,
Hokkinen Päivi ja Lauri, Jaspi
Saila, Kilpiö Tiina, Koivu Lee-
na-Maija, Kotkavaara Kari ja
Kuusela Maisa, Kytölä Jaakko,
Sigfridsson Outi, Torhamo
Mikko, Torhamo Pekka ja
Vuojärvi-Torhamo Virpi, Vuo-
risalo Tiina.

- Seurakunnanvaltuus-
ton ja -neuvoston jäsenet:
Durac Ion, Forssén Olli, Hak-
kala Mari, Hokkinen Maria,
Kontsas-Vähäsilta Hannele,
Korvonen Valter, Koskinen
Maritta, Lajunen Ulla-Maija,
Lasarov Kiira, Lehtinen Leena,
Länne Marianna, Maunila
Anna-Leena, Miiikkola Mikael,
Moussa Maher, Nordanberg
Leena, Nurmi Pirkko, Oksman
Jorma, Pirkkanen Riika, Ruot-
si Svetlana, Terho Risto.

- Julkaisutoimikunta:
Kiiski Erkki, Laaksonen Han-
nu, Puhakka Martti, von Schö-
neman Aiju, Tolonen Tatjana,
Uschanov Elisabeth.

Kesän muistoja

Viime kesä oli Lintulan luostarissa jollain tavalla erityisen merkittävä. Kesäkuun pyhiinvaellusjuhlasta on jo aikaisemmin puhuttu. Ristisaattopäivä Valamosta Konevitsan Jumalanäidin ikonin kanssa oli aurinkoinen ja kaunis. Mutta samaan aikaan, kun ikonia kannettiin takaisin laivasta Valamon kirkkoon, Lintulaa kohtasi myrsky, trombi, jollaista ei ole ennen nähty. Mansikkamaan ja kasvi- maan tuhosivat pingispallon kokoiset rakeet, maa oli valkoisena vielä seuraavana päivänä. Ikkunoita särkyi, puuta kaatui, sähköt olivat poikki 11 tuntia.

Olimmeko ehkä olleet liian ylpeitä hyvin kukoistaneista viljelmistämme ja unohtaneet antaneet Jumalalle kunnian kasvusta?

Athosvuoren isät vierailulla

Kesän kohokohta oli Athosvuoren isien vierailu luostarissamme. Olimme heitä vastassa kirkkolippujen ja laulun kanssa laivarannassa. Niin valoisia ja helposti lähestyttäviä ihmisiä! Itse olin varautunut vakaviin, tuikeisiin pitkäpartaisiin vanhuksiin. Kaunis luontomme ihastutti vieraita. Tarjoilu tapahtui aurinkoisen sään vallitessa lammen rannalla. Jotkut halusivat lähteä kävelemällä takaisin Valamoon, mutta varoitimme pimenevästä illasta. Siihen he sanoivat: "Mutta onhan reventulet!" Bussi tavoitti sitten väsyneet kävelijät kesken matkan.

Athosvuoren näyttelyssä

Syyskuun lopulla teimme pyhiinvaellusmatkan Athosvuoren näyttelyyn Helsinkiin. Vuokrasimme isä

Lintulan sisaristoa, arkkimandriitat Sergei ja Herman, munkki Hariton ja viitankantajamunkki Foma Pokrovan pihamaalla. Kuva: sisar Magdaleena.

Olavi Matsin 16 hengen bussin. Mukana olivat arkkimandriitat **Herman** ja **Sergei** ja 11 sisarta sekä turvallisenä ja huolehtivana kuljettajana rovasti isä Olavi. Työntäyteisen kesän jälkeen sisaristo on tuntenut tarvetta syksyllä lähteä jonnekin pienelle matkalle. Tästä tuli kaksipäiväinen. Helsingissä tutustuimme Helenan vanhainkotiin ja sen kauniiseen kirkkoon. Meille tarjottiin maittava ateria. Säätiön johtaja **Paul Rodionov** ja isä **Aleksander Korelin** esittelivät vanhainkotia. Sieltä kiiruhdimme matkan pääkohteeseen Tennispalatsin taide-museoon, jossa jo ovelta itse johtaja **Arell** toivotti meidät tervetulleiksi. Olihan johtaja itsekin munkkien mukana vierailulla Lintulassa.

Näyttelyn sanoma hiljensi sisaret. Asiantuntevana oppaana oli **Alexander Wikström**, joka myös esitteli meille Tapiolassa Pyhän Herman Alaskalaisen kirkon, jossa ovat hänen maalaamansa freskot. Lapset esittivät meille siellä laulua ja isä **Vjatseslav**

Skopets toivotti tervetulleeksi.

Pokrovassa

Ilta oli jo pitkällä, kun saavuimme Kirkkonummelle isä **Haritonin** Pokrovaan yöpymään. Uskomatto-

koja. Kirkonkellojen soitto otti meidät vastaan. Kirkkoherra yllätti. Myös tee-pöytä oli meille varattu. Väsynyt mutta onnellinen joukko palasi kotiin iltayhdeksältä. Olimme kokeneet todellisen pyhiinvaellus-

masti on tehty työtä, korjattu ja rakennettu. Ansios-ta veli Hariton on saanut metropoliitalta rakentajan arvon. Suurenmoinen illallinen. Aamulla olimme jo klo 6 kirkossa liturgiassa, jonka arkkimandriitat toimittivat sisarten pienen kuoron laulaessa.

Helsingissä on monia kauniita kirkkoja, joita sisaristomme ei ole nähnyt. Kävimme Klaukkalan Pyhän Nektarioksen kirkossa ja Mellunmäen keskuksessa, jotka kummatkin esitteli isä **Teo Merras**. Tikkurilan Taivaasenastumisen kirkon esittelivät **Markku Kinkki** ja isä **Raimo Huttu**. Helsingin alueen viimeinen kohde oli Järvenpään Kasanin Jumalanäidin kirkko, jossa lukuisa ystäväjoukko otti meidät vastaan isä **Viktor Porokaran** johdolla. Oli rukouspalvelus Jumalanäidille ja seurakuntasalissa runsasta tarjoilua.

Lopulta kotimatkalle

Kotimatalla pysähdyimme vielä Mikkelin kirkossa katsomaan **Petros Sasakin** maalaamia ikoneja ja fres-

matkan, ja keskustelua kokemuksista riittää varmaan jouluun saakka.

Athoksen isä **Justinok-selta** kysyttiin haastattelussa, mikä on suurin ilo luostarin asukkaalle? Hän vastasi: "Se on se, kun Jumalan armo koskettaa sie-lua jossain yhteydessä. Ennen kuin tämä tapahtuu, niin ihmistä koetellaan. Täytyy kulkea monien murheiden kautta. Jollei anna verta, ei saa henkeä." Tällä matkalla tuntui kuin Jumala olisi ollut lähellämme koko ajan. On kuitenkin oltava valmiita koettelemuksiin, jotka on tarkoitettu kasvattamaan meitä.

Kiitollisina ystävyystä Helsingin seurakunnassa

Igumenia Marina
ja sisaristo

Ongelmia Ortodoksisessa kalenterissa 2007 – kalenteri korjattava syksystä alkaen

Maisteri Arimo Nyström arvioi seuraavassa ensi vuoden Ortodoksisesta kalenterista 2007. Hän toteaa sen olevan kuin harjoitustyö, jossa erityisesti syksyn ja loppuvuoden tiedot ovat paljolti sekaisin.

Uusi kalenteri miellyttää silmää. Se on saatu aikaan pienentämällä muutaman millin kalenterin korkeutta ja lisäämällä hieman leveyttä. Näin on saavutettu lähes kultainen leikkaus. Kannet ovat turvallisesti siniset. Kannen uusittu risti on sama kuin rukouskirjassa käytetty vanha klassinen malli. Vuosiluvulla varustetussa kansimallissa on latinalainen Herran vuonna, "anno Domini" lyhennetty siten, että sana Domini saa pienen d-kirjaimen. Tällaista ei ole ennen nähty. Lyhennys on joko AD, A.D. tai a.D. Meillä kuuluisi olla ilmaisu TOY COTHPIOY ETOYC, pelastuksen vuonna, josta en ole nähnyt lyhennystä käytettävän.

Muutoksia kuvissa

Koska painotaloa on vaihdettu, on piispojen valokuvat samalla uusittu. **Arkkipiispa Leon** muotokuva on huoliteltu, **metropoliitta Ambrosiuksen** kuvaa on venytetty korkeatsaiseksi,

jotta se sopisi kuvakehykseen. Kuvasta on piispansauva unohtunut. **Metropoliitta Panteleimonin** kuva on tiettyssä mielessä taiteellinen. Mutta missä on ekumeenisen **patriarkan Bartolomeoksen** kuva? Saimme patriarkan hienon värikuvan omakätisellä suomenkielisellä siunauksella vuonna 1995. Haluan ymmärtää, ettei kysymyksessä ole kannanotto, vaikka maininnat äitikirkon käytännön noudattamisesta on poistettu.

Pois jättäminen saa tosin oikeutuksensa, kun päästään syyskuun 10. päivään, mistä lähtien kalenteri alkaa mennä asteittain sekaisin. Tavalliset kalenterin käyttäjät eivät selviä siitä ilman tuonnempana olevaa korjauslistaa.

Taantumista nimistössä

Sisältö on toteutettu samannäköisenä kuin aikaisemmin. Parannuksena mainittakoon raamatunlukupaketojen ryhmittely selkeästi jumalanpalvelusten otsikoilla: ehtoopalveluk-

sessä, aamupalveluksessa, vigiliassa, liturgiassa jne. Lukujaksot hahmottuvat paikoin hyvin, kun tilaa väliriveille on. Kun tulee tiivis paikka eikä väliriveihin ole mahdollisuutta, tekstin hahmottaminen heikkenee. Pyhiin muistot, palvelukset, lukujaksot, kolehtitiedot, etunimet, kaikki on kirjoitettu samalla fontilla, ja asiat erottuvat vain uudella alkavalla rivillä.

Joillekin pyhille piispoille on palautettu täydelliset arvonimet, kuten kalentereissa vielä 1980-luvulla, mutta toisille ei. Siellä on esimerkiksi **Sylvester**, Rooman paavi, ja **Tarasios Konstantinopolilainen**, joka oli Konstantinopolin arkkipiispa. Tässä olisi syytä yhdenmukaistaa. Uusia tuttavuuksia on tullut mukaan enemmän kuin koskaan yhdellä ker-

ralla. Onkohan kaikilla niillä piispainkokouksen hyväksyntä? Mielenkiinnon virittää muiden joukossa pyhä **Geneviève Pariisilainen** (k. 502), joka näyttää olevan Ranskassa suuresti kunnioitettu jakamattoman kirkon pyhä. Toivottavasti hänen elämästään kerrotaan uudessa synaksarionissa.

Selkeää taantumista on pyrkimys loitontaa kreikkalaisten nimien kirjoitusasua kirkollisesta ääntämyksestä. Esimerkkeinä mainittakoon **Synkletike pro Singklitiki**, **Aitherios pro Eterios** ja aivan hassu **Tykhon pro Tiison**. **Emilianos** on vielä jätetty rauhaan. Vuoden 1985 kalenterissa hänestä oli tehty Haimilianos. Hyperkorrektioita tai, toivottavasti, painovirheitä ovat **Tatiani Roomalaisen** venäläistämisen Tatjaanaksi ja marttyyri **Agapin** (< Agapee) jo feminiinisen nimen varustaminen jonkintyyppisellä lisäfeminiinipäätteellä, jolloin se saa muodon Agapia. Perusteellinen korjausluku olisi muutoinkin ollut tarpeen.

KORJAUSOPAS

Ortodoksiseen kalenteriin 2007

Kalenterin rakenteessa on vakavia ongelmia, joiden korjausta opastetaan seuraavassa.

Kuluvan vuoden 2006 kalenteria on tehty ensi vuoden puolelle *triodionin* alkuun eli maanantaihin 22.1.2007 asti. Se olisi kelvannut malliksi siihen asti uudelle kalenterille. Tällöin olisi välttytty siltä, ettei aivan vuoden alkuun olisi tullut virheitä ja puutteita. Aamupalveluksessa 1.1.2007 näet luetaan juhlan oma evankeliumiluku, Joh. 10:9-16, eikä 11. ylösnousemusevankeliumia kuten tänä vuonna, jolloin juhla sattui sunnuntaiksi. Virhe on kaiken lisäksi viety samalle päivälle vuoden 2008 puolelle. Juhlapäivien aamupalvelusten evankeliumiluvut löytyvät Alttarievankeliumista. Ne on syytä kaikki tarkistaa.

- Basileios Suuren juhla, 1. tammikuuta, toimitetaan Basileios Suuren liturgia. Se on helppo muistaa, mutta asiasta mainitseminen on nyt laiminlyöty. Entä muut kerrat? Muistisääntö on helppo, jos sen osaa: suuren paaston viitenä ensimmäisenä sunnuntaina, suurena torstaina, suurena lauantaina, jouluaattona ja teofanian aattona, mutta joulupäivänä ja teofaniajuhla, jos ne sattuvat sunnuntaiksi tai maanantaiksi. Ei olisi suuri vaiva merkitä näitä tapauksia kalenteriin kuten ennenkin, koska sellaista muistisääntöä ei ole, jonka kaikki aina osaavat.

- Teofanianjälkeisenä sunnuntaina 7.1.2007 luetaan Johannes Kastajan epistola Ap. t. 19:1-8 ja evankeliumi Joh. 1:29-34, niin kuin tämän vuoden kalenterissa jo on sanottu. Teofanianjälkeisen sunnuntain epistola ja evankeliumi luetaan seuraavana sunnuntaina 14.1.2007 teofanian päättäjäjuhla. Näin on merkittykin, mutta ilman korjausta uudessa vuoden 2007 kalenterissa ne tulisivat kaksi kertaa peräkkäisinä sunnuntaipäivinä.

- Atanasios Suuren ja Kyrillos Aleksandrialaisen aamupalveluksessa 18.1. luetaan Joh. 10:9-16 eikä samaa evankeliumia kuin edellisenä päivänä Antonios Suuren aamupalveluksessa Matt. 11:27-30, joka saadaan lukea taas 20.1. Evtimos Suuren aamupalveluksessa.

- Ekumeeninen rukousviikko on aina viikonpäivistä riippumatta 18. – 25.1. Rukousviikko päättyy läntisen perinteen mukaiseen apostoli Paavalin kääntymyksen muistopäivään. Uuteen kalenteriin on yritetty sovittaa rukousviikko viikonpäiviin 22. – 28.1. Tämä on paha virhe. Asiasta on tehokkaasti ilmoitettava, jottei kirkkokansa luulisi, että käytäntöä on muutettu. Kalenteriin luotetaan ja yleisesti uskotaan, että kalenterintekijä on selvillä asioista.

- Maanantaina 22.1.2007 alkaa *triodionin* aika, joka tarkoittaa jumalanpalveluskautta publikaanin ja fariseuksen viikosta suureen lauantaihin. Tämä on sellainen kirkkovuoden merkkipaalu, että se pitäisi merkitä kalenteriin kuten ennenkin. Epistola- ja evankeliumiluvut pysyvät paikoillaan aiheuttamatta päänvaivaa kalenterintekijälle. Sama koskee *pentekostarionin* aikaa, jumalanpalvelusten jaksoa pääsiäisestä kaikkien pyhien sunnuntaihin. Vain liikkumattomat juhlapäivät aiheuttavat muutoksia. Tänä aikana ei myöskään ole juuri eroja venäläisen ja kreikkalaisen käytännön välillä. Kesän yli päästään niin ikään etenemällä helluntainjälkeisten viikkojen mukaan kohti ristin ylentämisen juhlaa 14.9. Tältä osin toivon uuden kalenterin pysyvän koossa ainakin ristin ylentämisen edelliseen sunnuntaihin, ja jätän sen tässä tarkistamatta.

- Kesän sunnuntaiden osalta on huomautettavaa vain parista asiasta. Johannes Kastajan syntymä on sunnuntaina 24.6. Silloin liturgiassa luetaan Johannes Kastajan epistola Room. 13:11c-14:4 ja evankeliumi Luuk. 1:1-25, 57-68, 76, 80.

- Palkatta parantajat saavat sunnuntaina 1.7. ainakin oman epistolan 1. Kor. 12:27-13:8.

Viikot menevät sekaisin

Maanantaina 10.9. alkaa 16. helluntainjälkeinen viikko, mutta evankeliumilukujen osalta viikot menevät sekaisin. Yllättäen aloitetaan Luukkaan 1. viikon evankeliumiluvut. Luukkaan evankeliumiluvut aloitetaan ristin ylentämistä seuraavan sunnuntainjälkeisestä maanantaista, 17.9.2007, seuraavalla viikolla. Siellä ne ovatkin, mutta jo toistamiseen.

- Kuudennentoista helluntainjälkeisen viikon evankeliumiluvut ovat ma 10.9. Mark. 6:54-7:8, ti 11.9. Mark. 7:5-16, (Sergein ja Hermanin aamupalveluksen evankeliumin kohdalla painovirhe: siitä puuttuu evankelistan nimi Matt.), ke 12.9. Mark. 7:17-24, to 13.9. Mark. 7:24-30.

- Luukkaan 1. viikon evankeliumiluvut alkavat siis maanantaina 17.9. perikoopilla Luuk. 3:19-22, mutta rinnalla pitäisi olla 17. hel-

luntainjälkeisen viikon epistolaluvut alkaen jaksosta Ef. 1:22-2:3. Edellisen viikon epistolat olivat 16. helluntainjälkeisen viikon. Nyt seuraisi 17. viikko, mutta tässä hypätäänkin 18. viikkoon. Laskuvirhe jää pysyväksi 17.12. asti, jolloin olisi vuorossa 30. helluntainjälkeinen viikko, mutta siellä mennäänkin, taas yllättäen, 29. viikkoon, joka on jo käytetty väärässä paikassa kahta viikkoa aikaisemmin. Kaikkien viikkojen korjaaminen olisi tässä liian suuri työ. Kenties hiippakuntakansliat lähettävät viikkojen arkipäivien epistolaluvuista listan tai, mikä on todennäköisintä, päättävät olla tekemättä mitään.

- Luukkaan 1. sunnuntai on 23.9., mutta Johannes Kastajan siikiämisen juhla saa oman epistolaluvun Gal. 4:22-27. Ilman Johannesin juhlaa epistolalukuna olisi 2. Kor. 6:16-7:1.

- Luuk. 2. / 18. helluntainjälkeisen sunnuntain, 30.9., epistola on korjattava: 2. Kor. 9:6-11.

- Luuk. 3. / 19. helluntainjälkeisen sunnuntain, 7.10., epistolaksi on korjattava: 2. Kor. 11:31-12:9

- Luukkaan 4. sunnuntai, 14.10., on Nikean VII ekumeenisen kirkolliskokouksen isien muisto, jolloin epistolaluku on Tit. 3:8-15.

- Luukkaan 5. sunnuntain evankeliumi luetaan 30.10. – 5.11. välisenä sunnuntaina liittyen ihmiskuntaa järkyttäneeseen luonnollistukseen. Tämä muutos on tehty jo 900-luvulla. Luukkaan evankeliumilukujen järjestykseen tulee muutoksia.

- Sunnuntaina 21.10. tilalle on otettava Luukkaan 6. sunnuntain evankeliumi Luuk. 8:27-39. Epistola on 21. helluntainjälkeisen sunnuntain Gal. 2:16-20, molemmat on korjattava.

- Seuraava sunnuntai 28.10. on Luukkaan 7. edellä sattuneesta syystä. Evankeliumiksi on korjattava Luuk. 8:41-56. Epistola on 22. helluntainjälkeisen sunnuntain Gal. 6:11-18.

- Seuraa Luukkaan 7. viikko ja 23. helluntainjälkeinen viikko. Viikkojen järjestys säilyy, vaikka sunnuntait vaihtavat paikkaa.

- Luukkaan 5. sunnuntai on 4.11., jolloin luetaan Luuk. 16:19-31 ja 23. helluntainjälkeisen sunnuntain epistola Ef. 2:4-10. Molemmat on korjattava.

- Luukkaan 8. sunnuntain evankeliumi Luuk. 10:25-37 on omalla paikallaan 11.11. Pyhien muistojuhlan epistola luetaan 2. Kor. 4:6-15 ja lisäksi 24. helluntainjälkeisen sunnuntain epistola Ef. 2:14-22, jos jumalanpalveluksen toimittajat niin haluavat. Epistolat täytyy korjata.

- Luukkaan 9. sunnuntain, 18.11., evankeliumi on oikein. Epistola on korjattava Ef. 4:1-8.

- Tullaan sunnuntaihin 25.11., joka olisi järjestyksessä Luukkaan 10. sunnuntai, mutta evankeliumin katsotaan kuuluvan joulun valmisteluviikkoihin ja siirretään vuonna 2007 sunnuntaiksi 9.12. Epistola on 26. helluntainjälkeisen sunnuntain Ef. 5:8-19. Tilalle tulee Luukkaan 13. sunnuntain evankeliumi Luuk. 18:18-28. Nämä on korjattava.

- Järjestyksessä Luukkaan 11. sunnuntai on 2.12., mutta evankeliumiluku luetaan pyhien esi-isien sunnuntaina 16.12. Tilalle tulee Luukkaan 14. sunnuntain evankeliumi Luuk. 18:35-43. Epistola on 27. helluntainjälkeisen sunnuntain Ef. 6:10-17. Molemmat on korjattava.

- Seuraa Luukkaan 12. viikko ja 28. helluntainjälkeinen viikko, ja pääsemme vihdoin Luukkaan 10. sunnuntaihin 9.12. Herran äidinäidin Annan muistojuhlan epistola Gal 4:22-27 luetaan ja evankeliumi on Luuk. 13:10-17. Harhaan johtava maininta Luukkaan 12. sunnuntaista poistetaan.

- 16.12. on toinen joulua edeltävä sunnuntai ja siihen kuuluu aina Luukkaan 11. sunnuntain evankeliumi Luuk. 14:16-24 ja pyhien esi-isien epistola Kol. 3:4-11. Nämä onkin saatu oikealle paikalleen.

- Maanantaina 17.12. pitäisi alkaa 30. helluntainjälkeinen viikko epistolien osalta. Edellisellä viikolla kalenterintekijä oli jo 30. viikossa, mutta nyt pudotaan 29. viikkoon, joka sekin on jo kerran osittain käytetty.

- Helpotuksen huokauksella voi todeta, että joulunedellinen sunnuntai, jouluaatto, joulupäivä ja p. Stefanos ovat kunnossa ja vielä Kristuksen syntymän jälkeinen lauantai. Perjantain, 28.12., epistola pitäisi korjata Jaak. 2:1-13.

- Sunnuntai 30.12. ei ole Kristuksen syntymän jälkeinen sunnuntai vaan teofanianedellinen sunnuntai. Näin tehdään, kun joulun ja teofanian välissä on vain yksi lauantai ja yksi sunnuntai. Epistola 2. Tim. 4:5-8 ja evankeliumi Mark. 1:1-8.

Lopuksi

Sanomattakin on selvää, että kalenteri 2007 ei syksyn osalta toimi. Näin sekaisin kalenteri on ollut viimeksi 1993. Tekijät eivät tuolloin todellakaan osanneet laatia sitä eivätkä he saaneet edeltäjältään neuvoja. Kalenterin laatimisen tietotaito ei saisi olla vain parin ihmisen hallussa. Sen pitäisi kuulua ortodoksisen koulutuksen perusasioihin kaikille. Uudelle kalenterintekijälle toivotan voimia. Neuvoja ja opastusta annamme mielellämme tulevaa kalenteria varten.

Lähi-idässä

avain Raamatun ymmärtämiseen

Merja Merras johdattaa kirjoituksensa toisessa osassa Lähi-idän kulttuurien ymmärtämiseen. Hän toivoo, että yrittäisimme unohtaa hetkeksi sen historialliskriittisen suhtautumistavan, joka on tullut meille kuin toiseksi luonnoksi ja paneutuisimme niiden muinaisten

ihmisten ajatusmaailmaan, jotka tuottivat meille Raamatun. Kirjoituksen näkemykset nousevat professori **Paul Nadim Tarazin** opetuksista, joista Merja Merras on toimittanut myös kirjan.

Raaamattu levittää eteemme pitkän kaaren, joka pitää sisällään pelkästään Jumalan kieltämistä alkaen Raamatun alkulehtien syntyinlankeemuksesta, autiomaassa kapinoivista israelilaisista ja luvatus maan haltuunsa ottaneesta kansasta, joka toistuvasti kääntyy epäjumalanpalvelukseen. Jumala ottaa heiltä heidän maansa pois ja ajaa heidät maanpakoon. He eivät vain opi tästä mitään. He murehtivat aikansa, mutta kun Jumala kääntää heidän kohtalonsa, he taas palaavat vanhoihin synteihinsä. Taas maa otetaan heiltä pois, nyt jo Uuden testamentin aikana. Ensimmäisen kerran Jerusalemin hävitti Babylonian kuningas vuonna 586 eKr., ja toisen kerran sen tekivät roomalaiset vuonna 70 jKr.

Ihmiskunta pienoiskoossa

Juudan kansa toimii ikään

kuin ihmiskunta pienoiskoossa. Heidän rikkomuksistaan pitäisi muun maailman oppia ja alistua Jumalan käskyjen noudattamiseen. Mutta mitä vielä! Eivät toiset kansat ole yhtään juutalaisia parempia siinä suhteessa. Siksi Jumala päätti tehdä kerta kaikkiaan lopun synneistä. Jesajan ennustama Jumalan kärsivä palvelija (Jes. 53) astuu näyttämölle ja sovittaa kansan ja kansojen synnit vapaaehtoisella kuuliaisuudellaan, aina kuolemaan asti.

Herran kärsivä palvelija

Jeesuksen kuolema on historiallinen tapahtuma, jonka useat aikalaislähteet vahvistavat. Hänen kuolemansa merkitystä eivät hänen opetuslapsensa kuitenkaan ymmärtäneet, eivätkä muutkaan aikalaiset. Nämä uskoivat, että se harmittava takaisku, että roomalaiset saivat Jeesuksen tapetuksi, korvautui sillä, että hän kuitenkin

osoittautui eläväksi kuolemansa jälkeenkin. Vasta Vanhan testamenttinsa läpikotaisin tunteva ja älykäs Paavali ymmärsi, että Jeesuksen kuolemassa toteutui Jesajan ennustus kärsivästä palvelijasta, ja Jeesuksen kuolemalla oli tärkeä merkitys koko Jumalan pelastussuunnitelmassa. Israelin, Herran tottelemattoman palvelijan synnit sovittaa tämän Herralle kuuliaisien palvelijan kärsimykset.

Näin tällä palvelijalla on avaimet Israelin uudistamiseen. Se merkitsee, ettei uudistus tapahdu Israelin itsensä spontaanin katumuksen ja Jumalan puoleen palaamisen tuloksena, vaan se tapahtuu huolimatta Israelin jatkuvasta tottelemattomuudesta. Juuri tämä perin outo *Herran oikeus (mispāt)* on se sanoma, joka tulee viedä kaikille kansoille. Jumalan oikeus on paljastettu juutalaisille ensin, koska heidän oletetaan tuntevan profeettojen kirjoitukset ja odottavan niiden lupaamaa jumalallista sanaa. Muihin kansakuntiin kuuluvien tulee ensin tunnustaa jumalalliseksi profeetallinen lupauksen sana. Mutta sekä juutalainen että kreikkalainen – ja myös muut kansat – ovat samanarvoisia siinä, että heitä vaaditaan uskomaan siihen, että Jumalan sana on täyttynyt Jeesuksessa Kristuksessa.

Kiastinen näkemys

Raaamattu pitää siis sisäl-

län myyteistä ja tarinoista koostuvan näkemyksen ihmisen ja hänen Luojansa suhteesta, Jumalan tahdosta ihmiskuntaa kohtaan ja Jumalan kaikkivaltiuudesta saattaa suunnitelmansa päätökseen. Tämä kertomus on pitkä ja polveileva, ja se ei suinkaan noudata länsimaisen ihmisen logiikan lakeja. Itämainen ihminen ajatteli *kiastisesti*, toisin sanoen spiraalilin muotoisesti. Hän aloitti asiansa kehittelyn ulkolaidalta ja lähestyi vähitellen asian ydintä, keskuskohtaa. Sen jälkeen hän palaa takaisin kiertävälle kehälle ja purkaa ytimen merkitystä käyttäen hyväkseen aiemmin esittämiään ilmaisuja.

Raamatun alkuteksti käyttää samoja sanajuuria, jotka kiasmissa muokataan yhä uusiin tarkoituksiin, ja tähän perustuu asiakokonaisisuuden ymmärtäminen. Käännöksinä ei tämä ajattelu tule juurikaan näkyviin, ja siksi Raamatun oikean ymmärtämisen avain on heprean kielen hallinta. Vaikka Uusi testamentti onkin kirjoitettu alun perin kreikaksi, se kuitenkin selittää Vanhan testamentin hepreankielistä tekstiä. Hyvin hepreaa taitavaa Paavalia voidaan pitää Uudessa testamentissa esitetyn Vanhan testamentin tulkinnan avainhahmona.

Koko raaamattu on yhtä kiasmia: Vanha testamentti lähestyy hitaasti ja polveillen, kertomus kertomukselta, ydinkohtaa eli Jee-

suksen Kristuksen kuolemaa ja ylösnousemista. Sen jälkeen Apostolien teot, Uuden testamentin kirjeet ja Ilmestyskirja palaavat samaa reittiä takaisin, nyt kantaen uutta sisältöä pelastuksesta ja kuoleman voittamisesta.

Raamattu on kokonaisuus

Raamattu on kokonaisuus, josta ei voi mitään ottaa pois ilman, että kokonaisuus horjuu. Sen ovat luo- neet nerokkaat itämaisen ihmisen aivot, jotka eivät ole tarvinneet yhtäkään meille länsimaiselle ihmiselle oleellista tietoa Jumalan olemuksesta. Mekö länsimaissa siis olemme maailman todellisia hallitsijoita? Meillä on taipumusta vähätellä idän ihmisiä, erityisesti arabeja. Muhammed ja Koraani tuntuvat monien mielestä lapsellisilta, eivätkä ne täytä järkevän ihmisen kriteerejä. Mutta itse asiassa Raamattu ja Koraani on veistetty samasta puusta. Muslimit uskovat tinkimättä yhteen Jumalaan, niin kuin kristitytkin. Monet Raamatun henkilöt – Jeesus mukaan lukien – ovat muslimeille myyttien ja metaforien lähteitä. Mutta tärkeintä heille on sana, joka on tullut alas taivaasta, Koraani. Jumalan lähettämä Sana on myös kristityille oleellinen asia. Samat idän myytit ja käsitykset heijastuvat yhtä hyvin Raamatusta kuin Koraanistakin. Sekä juutalaiset, kristityt että muslimit ovat kirjan kansaa, ja kirja – yhden Jumalan ohella – on näiden kolmen uskonnon ainoa yhteinen lähtökohta. Sanaa pitää oppia tulkitsemaan yhteisestä Lähi-idän ajattelun perspektiivistä käsin. Silloin avautuu meille todellinen yhteys myös nykymaailman toiseen suureen napaan, muslimien maailmaan.

ARTIKKELIN ENSIMMÄINEN OSA JULKAISTIIN ANALOGIN NUMEROSSA 3/06.

Taivaallisia naisia

Mitä tapahtuu, kun enkeli ilmestyy kesken arkipäivän toimintojen, tulee tupaan, sanoo sanottavansa ja lähtee? Näinkin yllättäviä asioita pohditaan Taivaallisia naisia –kirjassa, jonka Suomen ekumeenisen neuvoston naisjaosto julkaisi 19. lokakuuta. Teos käsittelee naisen asemaa eri kirkkoissa ja tunnustuskunnissa. Jaoston puheenjohtaja **Riitta Röntilä** kertoo syksyn ekumeenisesta kirjauutuudesta.

Marian ja Elisabetin kohdalla enkelin ilmestymisen jälkeen syntyi uutta elämää, kaksi uutta poikavauvaa. Jumalansynnyttäjän Marian ja vanhurskaan Elisabetin kautta tapahtui maailmassa muutos, joka ohjaa myös meidän elämäämme ja valintojamme.

Naiset ovat aina osallistuneet aktiivisesti kirkon elämään

ja toimineet perinteen välittäjinä ja hengellisinä viestinviejinä. Naiset ovat perustaneet luostareita, yhteisöjä ja työskennelleet köyhien ja syrjäytyneiden ihmisten elinolojen parantamiseksi, he ovat rakentaneet ennakkoluulottomasti siltoja ja ylittäneet rajoja. Tästä kaikesta tässä julkaisussa kerrotaan, naisten tavasta toimia ar-

kipäivän teologeina.

Marian ja Elisabetin tapaa- minen Elisabetin luona on kirjan alkulähde. Sen tekstejä voi tarkastella kannessa olevan ikonin lävitse, jonka on maallannut tunnustettu tampere- lainen ikonitaiteilija **Vivi Ruotinen**. Kirjan on toimittanut **Leena Mäkitalo** ja kustantanut Suomen Lähetysseura.

Kirjan aineisto on koottu lähinnä neuvoston naisjaoston seminaareissa pidetyistä alustuksista. Niiden teemoina ovat olleet *Naiset kirkollisina vaikuttajina*, *Naiset hengellisinä viestinviejinä*, *MoniNAISINA – arvokkaina* sekä *Naisten tie väkivallasta sovintoon*.

Kirjan lopussa on liite Suomessa toimivista ortodoksisista, katolisista ja luterilaisista naisyhteisöistä yhteystietoineen.

Riitta Röntilä

VALAMON KANSANOPISTO
FOLKHÖGSKOLA • LAY ACADEMY

OMA KIRKKO
8.-10.12.2006
Valamon kansanopisto 20 vuotta

Ohjelmassa mm. Avoin keskustelufoorumi, jossa mukana mm. näyttelijä-ohjaaja Ville Virtanen ja kirjailija-filosofi Tersti Lehtinen. Lisäksi työpajat teologian, kädentaitoihin, ruu- teen ja vuorovaikutustaitoihin liittyen.
Ilmoittautumiset Valamon myyntipalveluun 017-5701 810 tai opisto@valamo.fi, pakettihinta alk. 100 €.

AUTA KARJALAA

Ortodoksisen järjestöjen joulupaastokeräys syrjäytyneiden lasten auttamiseksi Karjalassa.

Arkipäivä Leon siunauksella järjestet- tävän perinteisen joulukeräyksen tuotto ohjataan Petroskoin hiippakunnan työlle kädittämien lasten parissa.
Joulupaastokeräys alkaa seurakunnissa ja luostareissa marraskuun alussa ja päättyy 31. 12. 2006.
Keräystilit: OP 548005-216435 ja Nordea 147030-254956.
Tiedonantoihin "Karjala".
Lisätietoja www.ort.fi/ortoid

Joulupaasto

Tässä artikkelissa, jonka aiheena on joulupaasto, isä **Viktor Maksimovski** pohdiskelee paaston yleistä luonnetta ja merkitystä. Paasto muistuttaa meitä ihmisen korkeimmasta kutsumuksesta: "Olkaa täydellisiä, niin kuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen" (Matt. 5:48). Isä Viktor neuvoo suhtautumaan paastoon henkilökohtaisesti ja ottamaan käyttöön omat "paastosäännöt". Niiden tulisi vastata omaa todellista kirkollista kokemustamme, niin että ne auttaisivat meitä täydellistymään elämässämme Jumalan tahdon täyttämässä.

Venäjänkielinen
teksti erillisessä
tiedostossa.

Kristuksen syntymän ikoni

(VÄRITYSOHJEET TEKSTISSÄ)

Kristuksen syntymästä kertovia ikoneita on hyvin monenlaisia. Tähän väritystehtävään on kuvattu: Betlehemin tähti, enkeli, paimenet lampainen, Jeesus ja Neitsyt Maria sekä aasi ja härkä.

Ikonin yläosassa on taivaan kanta kuvaava puoliakaari, ja tähdestä lähtee kolme sädettä kohti Kristusta kuvaten näin Jumalan läsnäoloa.

Tapahtumapaikkana on Betlehemin lähellä karjasuojana toiminut luola, koska majatalossa ei ollut heille enää tilaa. Pimeää luolaa on verrattu synnin pimentämään maailmaan, jossa loistaa totuuden Aurinko. Jumalanäiti Neitsyt Maria lepää hellästi lapsensa kanssa punaisella makuualustalla. Hän itse on pukeutunut joko punaiseen (kuvaa äitiyttä) tai siniseen (kuvaa jumalallista viisautta) päällysvaatteeseen eli maforiin. Jeesus-lapsi makaa kapaloituna seimessä, jota härkä ja aasi läm-

mittävät hengityksellään. "Härkä tuntee omistajansa ja aasi isäntänsä, mutta Israel ei tunne, minun kansani ei tajua." (Jes. 1-3)

Enkeli ylistää ja välittää ilosanoman Vapahtajan syntymästä paimenille, ja tähti johdattaa heidät pyhän tapahtuman ensimmäisiksi todistajiksi. Ihmislapsi ja iankaikkinen Jumala syntyvät samaan persoonaan.

Usein Kristuksen syntymän ikoniin on kuvattu myös idän tietäjien (Melkior, Baltasar ja Kaspar) tulo kumartamaan Jeesusta, lapsen peseminen kätilöiden kanssa, Joosefin epäilyksen uni, ja joissakin ikoneissa on kuvattuna jopa pyhän perheen pako Egyptiin. Ikonilla on hyvin vertauskuvallinen sanoma, jossa eläimet kuvaavat maanpäällistä luomakuntaa ja tietäjät pakanoiden kääntymistä kristinuskoon. Jouluna lapset saavat lahjoja, näitä tietäjät toivat myös Jeesukselle: kultaa kuninkaalle, suitsuketta opettajalle ja mirhaa ihmiselle.

Voitte lukea myös Raamatusta kohdat: Matteus 1:18-24, 2:1-12 ja Luukas 2:1-20.

Kristus syntyy! – Kiittäkää!

Leena Lomu

Enkelisudoku

			7	8	1
	4	8	2		3
6			9	5	4
	8		7	9	1
	7				5
1		4	5	2	
	1		6	3	
	5	6		2	7
3	2		7		

SUDOKUA PELATAAN 9 x 9 -ruudun kokoisella pelilaudalla, joka on jaettu yhdeksään pienempään 3 x 3 -ruudun kokoiseen osaan. Tarkoitus on täyttää koko pelilauta numeroilla 1-9 niin, ettei millään rivillä, sarakkeella tai 3 x 3 -ruudukossa ole yhtään samaa numeroa. Vaikka pelissä pelataan numeroilla, matematiikkaa ei tarvita eli missään vaiheessa ei tarvitse esimerkiksi laskea lukuja yhteen.

Sudoku on päättelypeli. Pelissä ei ole tarkoitus vain lätkkiä numeroita laudalle ja toivoa parasta. Niinkin voi pelata, mutta sillä tavalla jää varmasti pelissä jumiin jossakin vaiheessa. Huolellisella etenemisellä ruudukon saa varmasti paremmin täytettyä. Mukavaa loogista ajattelutekä kaikille

Enkelisudoku 4:n ratkaisu
(Analogi4/06)

6	1	2	3	4	8	5	9	7
4	3	9	7	5	1	8	2	6
5	8	7	9	6	2	3	4	1
1	4	6	8	7	3	2	5	9
2	5	3	1	9	4	6	7	8
9	7	8	5	2	6	4	1	3
3	6	4	2	1	9	7	8	5
7	2	1	6	8	5	9	3	4
8	9	5	4	3	7	1	6	2

ID Ion Durac, DD Daniela Durac, HH Heikki Honkamäki, KH Kerttu Halonen, JK Jorma Kudjoi, JM Jouni Mäkelä, MT Markku Toivanen, GS Gaius Sahlberg, AR Antti Räsänen, EL Elina Inkinen

TAMPEREEN KIRKKO

La 25.11.	klo 18	vigilia	MT AR
Su 26.11.	klo 10	liturgia	MT AR
Ti 28.11.	klo 17.30	akatistos	HH AR
La 2.12.	klo 18	vigilia	HH AR
Su 3.12.	klo 10	liturgia (slaavi)	HH AR
Pyhän Nikolaoksen muisto temppeleijuhla, itsenäisyyspäivä			
Ti 5.12.	klo 18	vigilia	HH AR
Ke 6.12.	klo 9.30	vedenpyhitys ja liturgia	HH AR
La 9.12.	klo 10	liturgia (romania) ID DD	
La 9.12.	klo 18	vigilia	GS EI
Su 10.12.	klo 10	liturgia	GS EI
Ti 12.12.	klo 17.30	Jeesus-rukouspalvelus	MT
La 16.12.	klo 18	vigilia	MT AR
Su 17.12.	klo 10	liturgia	MS AR
Ti 19.12.	klo 17.30	akatistos	HH AR
Kristuksen syntymän juhla			
Su 24.12.	klo 14	ehtoopalvelus	MT AR
Ma 25.12.	klo 9	aamupalvelus ja liturgia	MT AR
La 30.12.	klo 18	vigilia	HH AR
Su 31.12.	klo 10	liturgia	HH AR
Herran ympärileikkauksen muisto uusi vuosi			
Su 31.12.	klo 18	rukoushetki	MT AR
2007			
Ma 1.1.	klo 10	liturgia	MT AR
Kristuksen kasteen juhla, teofania			
Pe 5.1.	klo 18	vigilia	MT AR
La 6.1.	klo 10	liturgia ja suuri vedenpyhitys	MT AR
Su 7.1.	klo 10	liturgia (slaavi)	HH AR
Ti 9.1.	klo 17.30	Jeesus-rukouspalvelus	MT
La 13.1.	klo 18	vigilia	MT EI
Su 14.1.	klo 10	liturgia	HH EI
Ti 16.1.	klo 17.30	Jeesus-rukouspalvelus	MT
La 20.1.	klo 18	vigilia	MT AR
Su 21.1.	klo 10	liturgia	MT AR
Su 21.1.	klo 15	rukoushetki	MT AR
ekumeeninen kirkkovaellus			
Ti 23.1.	klo 17.30	akatistos	HH AR
La 27.1.	klo 18	vigilia	MT AR
Su 28.1.	klo 10	liturgia	MT AR
Ti 30.1.	klo 17.30	Jeesus-rukouspalvelus	MT

PORIN KIRKKO

La 25.11.	klo 18	ehtoopalvelus	JM
Su 26.11.	klo 10	hetkipalvelus	JM
Ti 28.11.	klo 16	yleinen sairaanvoitelu	MT
Su 10.12.	klo 10	liturgia	MT JM
Kristuksen syntymän juhla			
Su 24.12.	klo 14	ehtoopalvelus	HH JK JM
Ma 25.12.	klo 10	liturgia	HH JK JM
Kristuksen kasteen juhla, teofania			
Pe 5.1.	klo 18	vigilia	HH JK JM
La 6.1.	klo 10	liturgia ja suuri vedenpyhitys	HH JK JM
Su 14.1.	klo 10	liturgia	
La 27.1.	klo 18	vigilia	
Su 28.1.	klo 10	liturgia	

KOLHON KIRKKO

II joulupäivä			
Ti 26.12.	klo 10	liturgia	HH AR
Su 28.1.	klo 10	liturgia	HH JM

VALKEAKOSKEN RUKOUSHUONE

Ti 5.12.	klo 18	vigilia	MT KH
Ke 6.12.	klo 9.30	vedenpyhitys ja liturgia	MT KH
Su 24.12.	klo 12	jouluaaton ehtoopalvelus	MT AR
Su 4.2.	klo 10	liturgia	HH EI

MUUALLA SEURAKUNNAN ALUEELLA

JÄMSÄ, Seppolan seurakuntasali, Mottilantie 2			
Su 26.11.	klo 10	liturgia	HH KH
Su 17.12.	klo 10	liturgia	HH KH
Su 18.2.	klo 10	liturgia	HH EI

VAMMALA, ev.lut. seurakuntasali, Asematie 6			
Su 3.12.	klo 10	liturgia	MT KH

TAMPEREEN YLIOPISTON KAPPELI

Pinni B, 5. kerros			
Ke 13.12.	klo 8.30	aamupalvelus	HH AR
Ke 10.1.	klo 8.30	aamupalvelus	MT AR
Ke 7.2.	klo 8.30	aamupalvelus	HH AR

PYHÄKÖT:

Tampereen kirkko, Pyhän Aleksanteri Nevskin ja pyhän Nikolaoksen muistolle, Tuomiokirkonkatu 27, puh. (03) 3141 2724, isännöitsijä: Klaus af Ursin, puh. 0400 562 520, vahtimestari Mika Kangasaho, puh. 050 557 0054

Kolhon kirkko Vilppulassa, pyhittäjien Sergei ja Herman Valamolaisen muistolle, Kappelintie, 35990 Kolho, isännöitsijä Toivo Nikoskinen, puh. (03) 531 5347

Porin kirkko, apostoli Johannes Teologin muistolle, Maantiekatu 46, 28120 Pori, puh. (02) 641 1741, isännöitsijä Jorma Kudjoi, puh. (02) 648 2212 ja 040 571 9137

Valkeakosken rukoushuone, pyhän Nikolaoksen muistolle, Kalmistonkatu, 37600 Valkeakoski, isännöitsijä Yrjö Kerisalo, puh. 0400 924 124

YHTEYSTIEDOT:

Kirkkoherranvirasto

on avoinna: ti-pe klo 9-13, puh. (03) 3141 2700, fax (03) 3141 2740

Kirkkoherra Markku Toivanen,

markku.toivanen@ort.fi, puh. (03) 3141 2721, 050 557 0050

Päivystys kansliassa ke ja to klo 10-13

II pappi Heikki Honkamäki,

heikki.honkamaki@ort.fi, puh. (03) 3141 2723, 050 557 0057

Päivystys kansliassa ti ja pe klo 10-13

Talous- ja hallintosihteeri Marita Jouhki-Inkinen,

marita.inkinen@ort.fi, puh. (03) 3141 2731, 050 557 0055

Kanslisti Arja Pikkuharju, arja.pikkuharju@ort.fi, puh. (03) 3141 2700

Emäntä Leena Hänninen, puh. 050 354 5820, lhanninen@kolumbus.fi

Diakonia-asioissa voi ottaa yhteyttä emäntään tai diakoni **Harri**

Kahilaan, puh. 045 130 6723, Porissa myös diakoni **Jorma Kudjoihin**, puh. 040 571 9137.

Muutoksia ja jatkuvuutta

Mikäli monien vuosien valmistelutyö etenee suunnitelmien mukaisesti, tuo vuodenvaihte Suomen ortodoksiselle kirkkokunnalle uuden lain ja kirkkojärjestyksen. Samanaikaisesti on valmistumassa ensimmäinen oma työehtosopimus, jota varten on kirkkokunnassa jo suoritettu työtehtävien vaatavuuden arviointi.

Uusi laki ja kirkkojärjestys eivät sinänsä tuo suuria muutoksia, mutta varmaankin niin nykyiset luottamushenkilöt kuin ensi vuonna valittavat uudet valtuuston jäsenet ja kirkolliskokousedustajat

joutuvat päivittämään tietonsa. Uuden lain keskeisenä tavoitteena on vahvistaa kirkon itsehallintoa suhteessa valtioon. Ortodoksisen kirkon nykyiset taloudelliset toimintaedellytykset säilyvät entisellä tasolla vuosittain myönnettävän valtionavun ansiosta.

Vuodenvaihteessa tapahtuu myös aluemuutoksia. Tampereen seurakunnan etelärajalla on toteutuksessa kuntaliitos. Vuodenvaihteessa syntyvän Akaan kaupungin väestöstä Toijalassa asuvat kuuluvat Hämeenlinnan seurakuntaan ja Viialassa asuvat Tampereelle. Kirkollishallitus on esittänyt Opetusministeriölle, joka asiasta päättää, että Akaa liitettäisiin Tampereen seurakuntaan.

Olipa ratkaisu mikä tahansa, kuntaliitos ei aiheuta suuria muutoksia jumalanpalveluselämään seurakunnan eteläosassa. Palveluksia toimitetaan Toijalassa vähintään yhtä usein kuin tähänkin asti, ja myös Valkeakosken rukoushuone on lähellä akaalaisia. Joulukuun alussa lähetämme jokaiselle tulevan

Akaan ortodoksille henkilökohtaisen kirjeen ja kutsun tulla yhteiseen tapamiseen, jonka järjestämme liturgian yhteydessä Toijalassa.

Vuodenvaihteen lähesytyessä voidaan havaita, että seurakunnan jäsenmäärä on edelleen tasaisessa kasvussa. Ilahduttavaa on myös se, että seurakunnan väestön ikäjakautuma on hyvä. Vanheman väestön ja sodan jälkeisten suurten ikäluokkien työn jatkajiksi on seurakunnassamme kasvamassa runsas lasten ja nuorten joukko. Kun lisäksi Tampereen talousalue saa jatkuvasti aktiivissa opiskelu- ja työiässä olevaa väestöä, takaa se seurakuntatoiminnan suunnittelulle hyvän pohjan.

Syksyn myötä käynnistyivät monet seurakunnan toimintapiirit. Niiden tarkoituksena on vahvistaa kirkollista identiteettiämme ja tuoda esille monipuolisesti ortodoksisista kulttuuria ja hengellistä elämää. Syksyn aikana on mm. seurakuntakurssiin Tampereella osallistunut noin viisikymmentä inno-

kasta opiskelijaa. Sama kurssi toteutetaan kevään aikana Porissa.

Seurakunnassa on menneinä vuosina rakennettu paljon. Siksi meillä on nyt hyvät puitteet seurakuntatyön sisällön kehittämiseen. Tulevina vuosina ei ole tarvetta uudisrakentamiseen, mutta nykyiset toimintatilat on pidettävä arvoisessaan kunnossa. Merkittävin kunnostuskohde lähiaikoina on Tampereen kirkon kryptan saneeraus. Se edellyttää myös kirkon portaiden purkamista ja uudelleen saumausta. Samassa yhteydessä on tarkoitus ratkaista uudella tavalla esteetön pääsy kirkkoon.

Valmistaudumme Kristuksen syntymäjuhlaan. Elämme joulupaaston aikaa, ja se merkitsee, että koko kirkko paastoa kanssamme. Kirkon jumalanpalveluselämä asettaa oikeaan suhteeseen touhuilumme ja kiireemme, huolemme ja murheemme. Yhteisen palveluksen kautta löydämme otollisen joulumielen – osallisuuden rakkaudesta, jolla Jumala on maailmaa rakastanut.

Siunattua talven alkua ja Kristuksen syntymäjuhlaan valmistautumisen aikaa!

Isä Markku Toivanen

Suomennos / Vanhan testamentin deuterokanoniset kirjat valmistuvat

Uusi virallinen raamatunsuomennos otettiin käyttöön vuonna 1992. Siihen eivät kuitenkaan vielä sisällyneet Vanhan testamentin kreikankieliset ns. apokryfikirjat eli deuterokanoniset kirjat. Näiden uuden suomennoksen aikaansaamiseksi luterilainen kirkolliskokous asetti oman komitean. Tämän vuodesta 2000 toimineen raamatunkäännöskomitean työ on nyt päätösvaiheessa. Lokuun 17. päivänä komitea luovutti monivuotisen työnsä tulokset luterilaisen kirkon arkkipiispalle Jukka Paarmalle. Ortodoksisia kirkkoa komiteassa ovat edustaneet maisteri Arimo Nyström ja kirkon varaedustajana ja kreikan kielen käännösyksikön kääntäjänä päätoimittaja Kari M. Röntilä.

Kuva luovutustilaisuudesta. Vasemmalla Kari M. Röntilä, kustannusjohtaja Valtter Luoto (SVKN), TT Jarmo Kiilunen (Raamatun alkukielet), TT Talvikki Mattila (kat.), prof. Raija Sollamo (Raamatun alkukielet, puheenjohtaja), Arimo Nyström, arkkipiispa Jukka Paarma, pääsihteeri Väinö A. Hyvönen (SVKN), prof. Maarit Kaimio (Kreikan kieli ja kirjallisuus), FM Aarre Huhtala (suomen kielen asiantuntija). Tilaisuudessa olivat mukana myös kirkkoneuvos Kari Ventä (toinen oik.) ja luterilaisen kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnan johtava sihteeri Kai Vahtola (oik.). Kuvasta puuttuu komitean varapuheenjohtaja prof. Tapani Harviainen (seemiläiset kielet ja kulttuurit).

TAMPEREEN TIISTAI-SEURA

Pj. Maria Katajisto,
puh.050 338 9116
Siht. Sirkka Martin,
puh. 040 575 7034

Kevätkauden 2007 ohjelma:

- 16.1. aloitus; seurustelua kahvikupposen äärellä
- 30.1. Isä Rolf; Johanneksen luostari Pietarissa
- 13.2. vuosikokous kerhohuoneessa
- 27.2. Isä Markku
- 13.3. Isä Heikki
- 27.3. valmistamme virpovitsoja
- 10.4. Kirkkaan viikon tapaaminen, isä Hariton
- 24.4. kevätkauden päätös

Kokoonnumme Nikolainsalissa klo 18.00, ja sitä ennen on ehtoopalvelukseen kirkossa klo 17.30, mikäli sellainen on.
Tervetuloa kaikki mukaan!

JOULUMYYJÄISET

Seurakunnan eri toimintapiirien ja kerhojen yhteiset joulumyyjäiset sunnuntaina 3. joulukuuta klo 12 - 14 Nikolainsalissa. Myynnissä leivonnaisia ja lahjatarvotteita, puffetista valamolaisista hernekeittoa, kahvia, teetä, pullaa ja mehua, kirpputori ja arpajaiset, kirjapöytä sekä etnisiä herkkuja.

TERVETULOA!

VALAMON YSTÄVÄT

Tampereen osasto toiminut 20 vuotta

Juhlavuoden 2007 talven ohjelma.

Yleisöillat järjestetään Nikolain-

salissa alkaen klo 18. Iltoihin peritään 5 € / 2€:n (opiskelijat) pääsymaksu. Illoissa on pieni-uo-tonen tarjoilu.

Esitelmöitsijät ja aiheet:

- TI 2.1. isä Ion Durac: Romanian ortodoksisen kirkon jälleennousu ja luostarit
- TI 6.2. Katolisen kirkon tiedottaja ja Fides-lehden päätoimittaja Marko Tervaportti: Paavi Benedictus XVI ja liturgian henki.
- TI 6.3. tutkija FM Hanna Kemppi Vantaan seurakuntayhtymästä: Naisluostarien elämää.

Pyhissä käynti Sortavalaan ja

Laatokan Valamon luostariin 29.7.-1.8. Hinta n. 350 €, mihin sisältyvät kuljetukset Tampere - Sortavala - Tampere, kuljetukset Laatokalla, majoitukset 2 hh Sortavalassa (yksi yö) ja Valamossa 2003 remontoitussa Luostarihotellissa (kaksi yötä), puolihoito sekä opastukset. Varaukset Joensuun Congress and Travel Service, puh. (013) 248 8421, fax (013) 248 8422, arja.friman@saunalahti.fi 15.1. mennessä. Muut kuin osaston jäsenet voivat tiedustella mahdollisista varaamattomista paikoista 16.1. lähtien.

Retki Ortodoksisen kirkko-

museoon la 24.3. Tutustu Kirkkomuseoon <http://www.ort.fi/kirkkomuseo>. Hinta 40 €, mihin sisältyvät kuljetus nykyaikaisella turistibussilla Tampere - Kuopio - Tampere, pääsymaksu museoon, opastus museossa, paastolounas ja Kuopion katedraalin esittely. Museokäynnillä on tilaisuus tutustua monipuolisesti Laatokan Valamosta evakuoituun esineistöön, kuten ikoni-, muinaismuisto- ja keisarillisten lahjojen kokoelmiin. Matkan toteutuminen edellyttää vähin-

tään 30 lähtijää. Ilmoittautumiset 5.3. mennessä maksamalla 40 € osaston tilille Nordea 114630-1013199. Maksutietoihin on merkittävä osoitetiedot ja puhelinnumero tai sähköpostiosoite sekä maksajan tilinumero mahdollista palautusta varten. Lähtö kirkon edestä klo 7.15 (Tuomiokirkonkatu 27), paluu noin klo 22. Yhdyshenkilönä Eija Kallonen, puh. 050 353 2611, eija.kallonen@koskiklinikka.fi.

ORTODOKSINEN OPISKE- LIJALIITTO**OOL:n Tampereen alaosaston loppuvuoden ohjelma:**

- LA 25.11. retki Helsinkiin Athos-näyttelyyn
  - TI 12.12. pikkujoulu
  - LA 16.12. kirkkokahvien valmistelu
  - SU 17.12. kirkkokahvit
- Vuoden 2007 ensimmäinen tapaaminen on ti 9.1. ehtoopalveluksen jälkeen kryptassa. OOL:lla on sähköpostilista, jolle voi liittyä lähettämällä sähköpostia Elina Inkiselle (elina.inkinen@uta.fi). Listan kautta saa ajantasaista tietoa OOL:n toiminnasta. Lisätietoja OOL:sta ja loppuvuoden tapahtumista voi kysellä Elina Inkiseltä sähköpostitse tai puhelimitse (044 325 3657). OOL:n toimintaan ovat tervetulleita mukaan kaikki nuoret aikuiset - myös muut kuin opiskelijat.

KIRKKOKUOROJEN KONSERTTI

Tampereen kirkon kuoron ja Kuopion Pyhän Nikolaoksen katedraalin nuorisokuoron yhteiskonsertti Tampereen ortodoksisessa kirkossa sunnuntaina 3. joulukuuta klo 18. Tervetuloa!

HANNU BRELON KONSERTTI

Tampereen seudun suojärveläiset ry. järjestää Hannu Brelon konsertin sunnuntaina 25.2. 2007 klo 14 Nikolainsalissa. Karjalaisten säveltämiä ja sanoittamia karjalaisia lauluja, myös karjalan murteella. Hinta 10 € sisältää kahvin ja munapiirakan.

LASTEN TALVILEIRI TORPALLA

Tampereen seurakunnan lasten talvileiri pidetään tammikuussa Torpan leirikeskuksessa Ylöjärvellä. Ajankohta on pe-su 12.-14.1.2007. Leiri on tarkoitettu kouluikäisille lapsille. Ilmoittautumiset 20.12.2006 mennessä: isä Heikki Honkamäki, puh. 050 557 0057. Leirille ilmoittautuneille lähetetään tarkempia tietoja tammikuun alussa.

Herra muista meitä, kun tulet valtakuntaasi

Sydämellinen kiitos

esipaimenille, Tampereen ortodoksiselle seurakunnalle, Ristoa muistaneille seurakunnille, Riston Eila-äidille ja sisaruksille, läheisilleni ja ystäväilleni sekä kaikille Teille, jotka kunnioititte rakkaan puolisoni kanttori

Risto Matsin

muistoa ja otitte osaa suureen suruuni.

Esirikouksianne edelleen pyytäen
Irina Tchervinskij-Matsi

Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä teidän palkkanne on suuri taivaissa.

Tampereen seurakunnallisia tilastotietoja 30.7.-25.10.2006

KASTETUT
Harjamäki Saana Liia Maria
Honka Jenni Alexandra
Kleemola Misael Jeremias
Aleksanteri
Korpijaakko Lilja Vanamo
Lahti Erik Emil
Limnios Luca Kristian
Emmanuel
Mikkola Esko Olavi
Oikarinen Inka Sylvia
Piironen Veera Maria
Sinkkonen Venla Ilona Emilia
Soininmäki Miro Henrik
Vanninen Niilo Johannes

Poikia 6, tyttöjä 6, yhteensä 12

AVIOLIITTOON VIHITYT
Inkinen Juha Toivo Johannes
ja Pyöli Elina

Laitinen Esa Tuomas ja Nissinen
Kaisu Kyllikki

TUONILMAISIIN SIIRTYNEET
Jerkku Armas 75 v.
Kiriloff Eugenia 94 v.
Lasonen Lydia 85 v.
Matsi Risto Juhani 55 v.
Monto Oili Olga 76 v.
Perälä Lydia 86 v.
Tuukka Vihtori 78 v.
Veijalainen Rauha 80 v.
Virtanen Leena Elina Lempi 76 v.

Miehiä 3, naisia 6, yhteensä 9

SEURAKUNTAAN MUUTTANEET
Apukhtina Liudmila
Badoi Aurelia
Badoi Carlos Niko Gabriel
Elsilä Seija Susan Silvia

Heimonen Ksenia
Heinonen Anna Irina
Hepokorpi Jari Kalevi
Jakovuo Lahja
Jokelainen Jari Petteri
Katajamäki Satu Susanna
Kelho Raimo Aleks
Koivisto Pirkko Inkeri
Kokkonen Taru-Maaria
Kuusela Kristina
Kärki Airi Mirjam
Lahti Anastasia
Laitinen Riikka Anniina
Lehmuskoski Elina Mirjami
Lobkovskij Konstantin
Mertanen Markus Samuel
Nekkula Teemu Jere Tapani
Nordling Aino Mirjami
Nykänen Petri Olavi
Oikari Lotta Emilia
Ojanen Simo Juhani

Petsalo Mika Olavi
Rannio Eero Johannes
Rimpiläinen Tatu Johannes
Rogovtsev Alexander
Räsänen Antti Petteri
Saari Teija Riitta
Sauvamäki Leena Maarit
Siivonen Vesa Petteri
Skorjatin Ivan
Skorjatina Elvira
Soini Sirkka Liisa
Sointukangas Kati Carita
Subin Jevgeni
Subin Sofia
Tiihonen Janne Tatu Mikael
Uljas Juri Ilari
Vuori Aino
Ylilehto Anna Katariina

Miehiä 19, naisia 24, yhteensä 43

PORIN kuulumisia

PORIN SEUDUN TIISTAI-SEURA

Pj. diakoni Jorma Kudjoi,
puh. 040 571 9137
Siht. Elli Honkala,
puh. 044 538 0891

Tapahtumat:

Liturgioitten jälkeen kirkkokahvit

- 3.-5.11. Matka Valamon luostariin Heinävedelle, käydään myös Lintulan luostarissa.
  - 14.11. klo 18 tiistaiseurailta, mukana isä Heikki Honkamäki
  - 28.11. klo 18 tiistaiseurailta, mukana isä Markku Toivanen
  - 9.12. klo 9 piirakkatalkoot
  - 10.12. klo 12-14 myyjäiset
  - 12.12. klo 18 tiistaiseurailta, Niikean metropoliitta Johannes alustaa aiheesta "ortodoksinen luostarilaitos"
  - 9.1.2007 tiistaiseurailta
  - 23.1.2007 tiistaiseurailta
- Kirjallisuuskerho**
- Su 12.11. klo 16 kirjalliset nyytikestik, aiheena Lennart Meri
  - Su 3.12. klo 16 Jorma Heikki-

Sadon siunaus ja kirkkolaulua

Lauhkean syksyn kypsytämän sadon siunaus oli Porin kirkossa liturgian yhteydessä 8. lokakuuta. Ekumeenisen siunauksen toimittivat Ahlaisten luterilaisen seurakunnan kirkkoherra **Heimo Hietanen** ja oman kirkkomme isä **Ion Durac**, joka juuri vastikään valittiin vuoden papiksi. Porin tiistaiseura tervehti palveluksen jälkeen isä Ionia. Sadon siunauksen jälkeen Annikki Furuholm esitti kirjoittamansa koskettavan kiitositkun, josta seuraavassa katkelma:

"Oi kaitsija kaiken elollisen, oi pyhä taatto taivahainen, ota vastaan kiitoksemme ja rukouksemme, jotka me täällä sinun pyhässä huoneessasi sinulle ylistyksenä lausumme. Siunaa kaikki eteesi tuodut maan antimet!"

Porin kirkon syksyä juhlisti 15. lokakuuta Moskovan ortodoksinen Pyhän Nikolain kamarikuoron konsertti. Kuoro mahtui onneksi hyvin Porin kirkkoon, sillä sen muodosti tällä kertaa mestri, jossa lauloivat **A. Melnikov, N. Boglevskij** ja **D. Safonov**. Ohjelmiston ensi osassa oli kirkkolauluja niin Kreikas-

nen: Puun kosketus – Ina Collianderin elämäkertä
Käsityökerho
Ma 6.11. klo 17 käsityökerho
Ma 27.11. klo 17 käsityökerho

SEURAKUNTAKURSSI PORISSA

- To 11.1.2007 klo 18 Porin kirkon salissa
- Seurakuntakurssi kokoontuu kevään aikana 11 kertaa eli joka torstai-ilta pääsiäiseen saakka. Suuren paaston ensimmäisellä viikolla ei ole kurssia, sillä silloin on tiistai-iltana katumuskanoni.

Kurssille ovat tervetulleita kaikki, jotka ovat kiinnostuneet ortodoksisen kirkon hengellisestä elämästä ja kulttuurista. Kurssin ohjaajina toimivat isä Markku Toivanen ja isä Heikki Honkamäki. Tarkempi kurssiohjelma löytyy seurakunnan internet-sivuilta www.ort.fi/tampere sekä Porin kirkosta ja ilmoitustaululta.

Tervetuloa!

ta kuin Valamosta, ja kuulijat saivat nauttia kolmen ihmisäänen harmonisesta soinnista. Konsertin loppupuolella trio siirtyi kirkkosalin puolelle laulamaan etupäässä kansanlauluja. Porin kirkko täyttyi kiitollisista kuulijoista. Lähes 80-henkinen yleisö ylisti myös kirkon akustiikkaa, joka tuki hyvin trion soinnukkaita lauluesityksiä. **Simo Ojanen**

Porin praasniekka toi hohtoa syksyyn

Lauhkean syksyn hohdokas juhlahetki, praasniekka, kokosi Porin kirkkoon 24.9. lähes satahenkisen kirkkokansan eri puolilta Satakuntaa, vietettiin hän ennakkoon kirkon nimikkopyhän 26.9. olevaa Johannes Teologin muistopäivää.

Liturgiapalveluksen alussa kirkkoväki hiljentyi seuraamaan vedenpyhitystä, jonka toimitti isä **Markku Toivanen** Tampeereelta diakoni **Jorma Kudjoi** avustamana. Kuoroa johti kanttori **Antti Räsänen** mukanaan muutamia Tampereen kuoron laulajia.

Päivän evankeliumi kertoi Pietarin ja muiden opetuslasten kutsumisesta Jeesuksen seuraajiksi. "Jeesuksen ohje heittää vie-

Kuva: Luonila

Perheleiri Merikarvialla [15.-17.9.]

Merikarvian Nuortenniemen jorkavuotinen ortodoksiperheleiri pyörähti käyntiin perjantaina 15. syyskuuta. Vaikka tänä vuonna paikalla olikin vähemmän leiriläisiä kuin tavallisesti, saatiin piha- sekä sisäleikit leikittyä hyvillä mielin hieman viileästä ilmasta huolimatta.

Leikkien jälkeen saunottiin, ja rohkeimmat kävivät pulpahtamassa kylmässä merivedessä. Saunomisen jälkeen oli vielä mahdollisuus tankata iltapalaa ja paistaa makkaraa ja viettää yhteistä aikaa nuotiolla. Lauantaiaamuna heräsimme paastotumme yön yli klo 9 alkavaan liturgiaan. Jumalanpalveluksen toimitti isä **Ion Durac**. Palveluksen loppupuolella kävelimme Nuortenniemen rantaan vedenpyhitykseen, jota seurasi leiriläisten ja leirin asuinpaikkojen vih-

mominen pyhitetyllä vedellä.

Ruhtinaallisen aamupalan jälkeen päivä jatkui maataiteen merkeissä. Leiriläisten muodostamat ryhmät tekivät loistavia teoksia luonnosta kerättyjen materiaalien avulla. Lauantain yhteinen illanvietto toteutui loistavien esiintyjien ja esitysten, huumorin ja leikkienvetäjien johdolla rattoisasti ja mukavissa tunnelmissa.

Saunomisen, makkarapaiston ja iltapalan ja iloisen ruppattelun lisäksi oli iltanuotiolla havaittavissa jo hieman haikauden häivähdyistä leirin loppumisesta. Sunnuntaiaamuna saimme lepuuttaa silmiämme hieman pidempään, ja nuoriso kiiruhtikin aamiaiselle viimeisenä. Leiripaikan siivous tapahtui leiriläisten yhteisvoimin ja puhdasta tuli. Kahvittelun jälkeen oli halailun ja hyvästelyn vuoro. Aika meni niin nopeasti. "Ensi vuonna taas!" **Heidi & Jyri**

lä verkot kätkee sisäänsä opetuksen, että suostumalla yhteistyöhön Jumalan kanssa me saamme kokea pyhyiden voiman läsnäolon myös arjen työn keskellä", sanoi isä Markku saarnassaan. Liturgian jälkeen kirkkokansa osallistui ristisaattoon.

Praasniekkaan osallistuneita odotti jo salin puolella monipuolinen lounas. Makoisaa kuorurutettua unnilohta, lihapyöryköitä, pasteihoita ja monia salaatteja. Kahvipöydässä täytökun seurana omenapiirakkaa ja muita hereitä herkuja. Ruokailun lomassa kuultiin **Annikki Furuholmin** lausuntaa.

Porin praasniekka hoivasi jälleen yltäkyläisesti sekä henkeä että ruumista. Juhlan onnistuminen on vaatinut mahtavaa työpanosta monilta käsipareilta – kiitos kaikille uurastajille!

Kirkon jäseneksi

Syvästi kiitollinen on myös tämän jutun kirjoittaja, joka koki praasniekassa yhden elämänsä onnellisimmista hetkistä. Liityin liturgian yhteydessä ortodoksisen seurakuntaan. Minua häm-

mensi, kun yllättäen jouduin kaiken huomion keskipisteeksi. Ehtoollisen jälkeen riitti halauksia ja tervehtijöitä. Sykähdyttävää, kuinka seurakunta nosti uuden tulokkaan ikään kuin käsisivarsilleen. Syntyi vahva tunne. Ristisaatossa jo itketti raavasta miestä.

Ja tuona liittymispäivänä tajusin oikeaksi ohjeen, että on hyvä perehtyä tiiviisti ortodoksisuuteen pari vuotta ennen kuin tekee päätöksiä. Kirkkoon liittyminen ei maallista polkua ni tietenkään suoristanut, mutta uskon jatkossa selviytyväni paremmin monttujen ja kiven yli: edessä hohtaa Valo!

Simo Ojanen

Athosvuoren aarteiden jäljillä

Joukko porilaisia lähti lauantai- aamuna 21. lokakuuta bussilla Helsinkiin tutustumaan Uspenskin katedraaliin. Meitä odotteli siellä ystävällinen nuori vahtimestari. Saimme tietoa kirkon ja seurakunnan historiasta ja nykytilanteesta. Kirkko on suuri ja juhlava, sen sisälle mahtuisi

Jatkuu sivulla 30

Toimittajat: **PT** Pasi Torhamo, **ID** Ion Durac, **JM** Jouni Mäkelä, **DD** Daniela Durac, **AN** Antti Narmala, **JK** Jorma Kudjoi, **ML** Marianna Länne, **VT** Viktor Turhanen, **TS** Teppo Siili, **JP** Joonas Pyöli, **PeT** Pekka Torhamo

TURUN KIRKKO

MARRASKUU

La 25.11. klo 18	vigilia	ID PT
Su 26.11. klo 10	liturgia	ID PT
Ke 29.11. klo 18	iltarukous	JS

JOULUKUU

La 2.12. klo 18	vigilia	TS PT
Su 3.12. klo 10	liturgia	TS PT
Ti 5.12. klo 18	vigilia	TS PT
Ke 6.12. klo 8.45	liturgia, radiointi , pyhä Nikolaos	ID JM
La 9.12. klo 18	vigilia	ID PT
Su 10.12. klo 10	liturgia, slaaviksi	ID PT
Ke 13.12. klo 18	iltarukous ruotsiksi	
La 16.12. klo 18	vigilia	
Su 17.12. klo 10	liturgia, seurakunnan joulujuhla	
Ke 20.12. klo 18	iltarukous	JM
Su 24.12. klo 15	vigilia	
Ma 25.12. klo 10	liturgia, Kristuksen syntymä	
Ti 26.12. klo 10	liturgia	
La 30.12. klo 18	vigilia	
Su 31.12. klo 10	liturgia	

TAMMIKUU 2007

Ma 1.1. klo 10	liturgia, Herran ympärileikkaus	
Ke 3.1. klo 18	iltarukous	
Pe 5.1. klo 18	vigilia	
La 6.1. klo 10	liturgia, vedenpyhitys, Herran kaste, teofania	
	vigilia	
Su 7.1. klo 10	liturgia	
Ke 10.1 klo 18	iltarukous	
La 13.1. klo 10	liturgia	
	vigilia	
Su 14.1 klo 10	liturgia, slaaviksi	
Ke 17.1. klo 18	iltarukous	
La 20.1. klo 10	liturgia, romaniaksi	
La 20.1. klo 18	vigilia	
Su 21.1. klo 10	liturgia	
Ke 24.1. klo 18	iltarukous	
La 27.1. klo 18	vigilia	
Su 28.1. klo 10	liturgia	
Ke 31.1. klo 18	iltarukous	

RAUMAN RUKOUSHUONE, Länsikatu 10

Ti 5.12. klo 18	vigilia	ID JM
Ke 6.12. klo 10	vedenpyhitys ja liturgia, pyhä Nikolaos	TS JM
La 23.12. klo 18	vigilia	
Su 24.12. klo 10	liturgia	
La 20.1. klo 18	vigilia	
Su 21.1. klo 10	liturgia	

SALON RUKOUSHUONE, Uskelankirkkotie 23

La 2.12. klo 18	vigilia	ID JM
Su 3.12. klo 10	liturgia	ID JM
Ti 26.12. klo 10	liturgia	
Su 7.1. klo 10	liturgia	

HARJAVALTA, ev.lut. seurakuntalo

La 25.12. klo 10	liturgia	ID JM
------------------	----------	-------

UUSIKAUPUNKI, Vanha seurakuntakoti

La 16.12. klo 10	liturgia	ID JM
------------------	----------	-------

LOIMAA, ev.lut. kirkon kappeli

La 13.1. klo 10	liturgia	ID JM
-----------------	----------	-------

EURA, Kauttuan ev.lut. kirkko

La 27.1. klo 10	liturgia	ID JM
-----------------	----------	-------

PYHÄKÖT:

Turun kirkko,
pyhän marttyyrikeisarinna
Aleksandran muistolle
Yliopistonkatu 19, puh. (02) 277 5443
Isännöitsijä Harri Lahtinen, puh. 041 440 0981

Rauman rukoushuone,
pyhän Nikolaoksen muistolle,
Länsikatu 10
Vahtimestari Antti Rosvall, puh. (02) 822 5007
Isännöitsijä Miila Liinanotko, puh. (02) 823 5124

Salon rukoushuone,
pyhän ristin muistolle
Uskelankirkkotie 23, puh. (02) 731 2727
Isännöitsijä Arvo Hoppo, puh. (02) 731 1442

YHTEYSTIEDOT:

Kirkkoherranvirasto
puh. (02) 277 5440, fax (02) 277 5441, sähköposti: turku@ort.fi
avoinna ma, ti, to klo 10.00–13.00, ke klo 14.00–18.00,
perjantaisin suljettu

Seurakuntasihtööri Nina Lasarov
Kirkkoherra Petri Ratilainen,
puh. (02) 277 5444, 041 430 1285,
sähköposti: petri.ratilainen@ort.fi

Kanttori Pasi Torhamo,
puh. 239 3848, 040 835 8360, sähköposti: pasi.torhamo@ort.fi

Seurakuntalehtori Paula Ratilainen, puh. 050 596 0514

Matkapapisto: Pastori Ion Durac,
kotipuh. (02) 438 4939, 040 516 6741, sähköposti: idurac@surfeu.fi

Kanttori Jouni Mäkelä, kotipuh. (02) 250 0137

Porin...

Jatkoa sivulta 29

monta oman kirkkosalimme ko-koista kirkkoa. Lisäksi siitä hen-kii historia, monta sukupolvea on kokenut siellä ilonsa ja su-runsa.

Kirkossa käynnin jälkeen menimme ruokailemaan ravin-tola Perhoon. Ravinto olikin tar-

peen, sillä sen jälkeen lähdimme tutustumaan Tennispalatsissa olevaan Athosvuoren aarteet – näyttelyyn. Näyttely oli melkein sanoin kuvaamaton, sillä niin paljon siellä oli nähtävää ja ko-ettavaa. Tunnen olevani aivan lii-an pieni ihminen siitä kirjoitta-maan. Uskomatonta, että niin paljon esineistöä on säilynyt tu-hannen vuoden takaa. Ne ovat

johdattaneet ihmisiä Kristuksen jälkiä seuraamaan ja voimia saa-maan. Rakkaudella he ovat val-mistaneet upeat ja vaikuttavat ikonit ja kirkkotekstiilit. Syvim-min mieleeni jäi pieni, kovia ko-kenut *Älä itke minua, äitini* –iko-ni sekä toisen kerroksen portai-den päässä ollut hopeinen Juma-lan synnyttäjän ikoni.

Ei ihme, että munkit ovat ve-

täytyneet siihen rauhaan ja yh-teisöön, joka siellä vallitsee. Saimme näin seurata, minkälais-ta on elämä Pyhällä vuorella. He tekevät kallisarvoista työtä ru-koillessaan koko maailman edestä, kiitos heille siitä. Monia armorikkaita vuosia upeassa maisemassa elävälle luostari-saarelle!

Elli Honkala

Kirkon vihkimisen juhla

Kirkkovuoden tärkeimmät juhlat ovat niitä, joissa kunnioitetaan Vapahtajaamme Jeesusta Kristusta. Näiden juhlien lisäksi jokaiselle kristitylle tärkeä juhla on paikallisen kirkon juhla, joka voi olla kerran tai kaksi vuodessa. Jokaisella kirkolla on suojeluspyhä tai kirkko on omistettu tietyn tapahtuman muistolle. Jokaisen kirkon juhlapäivä on myös se päivä, jolloin

kirkko on vihitty käyttöön. Harvoin käy niin, että kirkko vihittään sen suojeluspyhän päivänä.

Maissa, joissa ortodoksisuus on enemmistöuskonto, on jokaisella seurakunnalla yleensä käytössä yksi tai kaksi kirkkoa. Suomessa, jossa ortodoksinen kirkko on pieni jäsenten lukumäärän perusteella mitattuna, on jokaisella seurakunnalla useita kirkkoja. Suojeluspyhän juhlapäivää juhlietaan tietysti joka vuosi mutta kirkon vihkimisen juhlaa juhlietaan vain kerran kymmenessä vuodessa.

Kirkon juhlalla on juuret Vanhassa testamentissa. Toisessa Aikakirjassa meille sanotaan sen jälkeen, kun Salomo oli rakentanut temppelin: "Salomo pyhitti Herran temppelin esipihan keskiosan... Sitten Salomo ja hänen kanssaan koko Israel viettivät juhlaa seitsemän päi-

vän ajan... Kun alttarin vihkimisjuhlaa oli vietetty seitsemän päivää ja myös lehtimajanjuhla oli jatkunut seitsemän päivää, pidettiin kahdeksantena päivänä päätöskokous". (2. Aik. 7:7-9).

Voisimme sanoa, että nyt on Turun seurakunnassa tämän alueen kirkkojen juhlavuosi. Turussa vietettiin 2.-3. syyskuuta Pyhän Aleksandran kirkon 160-vuotisjuhlaa. Raumalla vietettiin 28.-29. lokakuuta Pyhän Nikolaoksen rukoushuoneen 50-vuotisjuhlaa. Muistamme myös, että kaksi vuotta sitten juhlittiin Pyhän ristin tsasounan 15-vuotisjuhlaa.

Jo Vanhassa testamentissa pyhäkön vihkimisen juhla tarkoitti koko kansan

juhlaa. Niin kuin silloin, niin myös nyt meille Turun seurakunnan jäsenille nämä juhlat tarkoittavat niiden kunnioittamista, jotka ovat nähneet paljon vaivaa näiden kirkkojen aikaansaamiseksi.

Aina kun tulemme kirkkoon, on tarkoituksemme saada hengellisiä voimia pelastuksen tietä varten. Meille Turun seurakuntalaisille nämä juhlat tarkoittavat hengellistä kasvua ja myös kehoitusta säilyttää oikea usko. Juhlat ovat myös kehoitus olla unohtamatta niitä, jotka ovat rakentaneet nämä kirkot, jotta meillä olisi paikkoja, joissa voimme rukoulla ja osallistua jumalanpalveluksiin.

Isä **Ion Durac**

VUODEN PAPPI

Ortodoksisten Pappien Liitto ry on kutsunut vuoden papiksi isä Ion Duracin Turusta. Huomionosoituksella halutaan muistaa matkapapin työtä tekevää ja maahanmuuttajataustaista pappia. Kunniakirjan mukaan isä Ion on "laajasti sivistynyt, kirkkokuntaamme ja maamme hyvin kotiutunut, matkapapin vaahtivalle työlle omistautunut paimen".

ISÄ PETRI VÄLIAIKAISEEN TOIMITUSKIELTOON

Metropoliitta Ambrosius on erottanut väliaikaisesti kirkkoherra Petri Ratilaisen papillisten tehtävien toimittamisesta 24. päivästä lokakuuta alkaen piispainkokouksen istuntoon 11. päivä joulukuuta saakka. Päätöksen perusteena on toistuva papistolle sopimaton käytös. Isä Ion Durac hoitaa isä Petrin tehtäviä hänen sairauslomansa ajan.

Turun seurakunnallisia tilastotietoja 1.8.–26.10.2006

KASTETUT

Hepo-oja Milja Maaria
Laaksonen Atte Emil
Maksimow Felix
Mattsson Kamilla Anastasia
Penttinen Ainu Hilla Henriikka
Sandelin Samuel Armas Rafael
Toivonen Hugo Johannes
Vuorio René-Peter
Vähäsilta Miljamaria Eleni

5 poikaa, 4 tyttöä, yhteensä 9

TERVETULOA SEURAKUNTAAN

Avdeeva Natalia
Filonova Larysa
Garbulea Adrian
Godunov Linnea Aleksandra

Godunov Sergei
Gontjarow Larissa
Hiltunen Kosti Kalevi
Hokkanen Aleksandr
Ivanoff Rita Kyllikki
Kaipainen Nina Irina
Kolehmainen Jukka Mikko
Laaksonen Pauli Johannes
Leini Elina Emilia
Leini Lioudmila
Liimatta Katja Kristiina
Lindroos Anna Charlotta
Martiskainen Hannu Erkki
Matikainen Stanislav
Mattsson Elisabeth Helena
Montus Tarja
Männistö Maija Annikki
Määttä Eliisa Maija

Naumanen Kaisa Annika
Nesterova Arina
Nesterova Irina
Nyman Sini Alexandra
Nyman Sirpa Tuulikki
Pekkinen Grigori
Petre Daniel
Prochkin Janne Serguei
Rasinkallio Mervi Kaarina
Salminen Jaana Johanna
Seppälä Kaija Hannele
Siradze Giorgi
Soroko Denis
Sorsa Lilli Anita
Teinola Katja-Elina
Tiira Merja Hannele
Tintunen Aleks
Tintunen Ekaterina

Tuoppi Jana
Vaahteranoksa Teemu Johannes
Vilkman Urho Aukusti
Vähäsilta Jari Olavi
Vänskä Seija Anneli

17 miestä, 28 naista, yhteensä 45

IKUINEN MUISTO

Jonninen Pentti 72 v
Koukkunen Reino 79 v
Lossi Sinikka Anneli 71 v
Löytönen Aulis 68 v
Räikkönen Anastasia 92 v

3 miestä, 2 naista, yhteensä 5

SEURAKUNNASTA MUUTTANEET
10 miestä, 19 naista, yhteensä 29

JOULUJUHLA

Seurakunnan joulujuhla on sunnuntaina 17.12. liturgian jälkeen noin klo 11.30. Tervetuloa mukaan!

SVENSKA DISKUSSIONS GRUPPEN

Vi fortsätter höstens träffar. Den sista träffen för detta år är den 11 december. Nästa år 2007 fortsätter vi vanlig ordning att träffas den andra måndagen i månaden kl. 17.30 i församlingshemmet. Träffarna för nästa år är den 8 januari, 12 februari, 12 mars, 16 april och den 14 maj. Träffarna aviseras som vanligt i ÅU på dagbokssidans under rubriken "just nu" tisdag och fredag veckan innan. Kontaktperson Barbro Doepel, tel.nr (02) 235 0121 eller 0400 507 783.

Onsdagen den 13 december kl. 18.00 är det svensk aftonbön i kyrkan.

TURUN KIRKON KUORO

Johtaja kanttori Pasi Torhamo, puh. 040 835 8360, lisätietoja saa kanttorilta.

SALON TIISTAISEURA

Pj. Olli Forssén, Kärkänkatu 11, 24130 Salo, puh. (02) 733 2504 ja 0400 320 632, olli.forssen@pp.inet.fi
Vpj. Jari Ananin, Jokitie 34, 25520 Perniö, puh. (02) 735 9124

ja 0440 940922, jari.ananin@luukku.com
Sihteeri Maria Lipponen, Supinkatu 8 as 2, 24100 Salo, puh. (02) 733 5082 ja 044 264 5565.

Tämän vuoden viimeinen kokous pidetään 28.11. klo 18.00 Salon Pyhän ristin tsasou-nassa. Vuoden 2007 ensimmäiset kokoukset pidetään samassa paikassa 9.1., 30.1. ja 27.2., joka on samalla Tiistaiseuran vuosikokous.

LOIMAAN SEUDUN TIISTAISEURA

Sihteeri Liisa Nikula, puh. (02) 762 7704

RAISION TIISTAISEURA

Pj. Anneli Haapaniemi, puh. 050 329 6618
Joulukuun kokoontuminen vielä avoin, lisätietoja puheenjohtajalta. Osallistutaan seurakunnan järjestämään joulujuhliaan.

VALAMON YSTÄVÄT

Turun paikallisosasto
Pj. kirkkoherra Petri Ratilainen, puh. 041 430 1285
Vpj. Anne Hokkinen, puh. 044 517 8764
Siht. Maritta Koskinen, puh. 040 550 6348, sähköposti: maritta@tkukoulu.fi
● SU 21.1.2007 liturgian jälkeen Turun seurakuntasalissa KP Nikean metropoliitta Johannes: Ikonin sanoma

- SU 18.2.2007 liturgian jälkeen Turun seurakuntasalissa – aihe avoin
  - MA 26.2.2007 klo 17.30 Turun seurakuntasalissa vuosikokous
  - Pyhiinvaellus Heinävedelle Valamon luostariin 2.-4.3.2007. Ilmoittautumiset sihteerille.
  - SU 18.3.2007 liturgian jälkeen Turun seurakuntasalissa – aihe avoin
  - SU 22.4.2007 liturgian jälkeen Turun seurakuntasalissa Aiju von Schöneman: Mitä Nooa söi? –ruokia Raamatusta.
  - Toukokuussa kevätretki
- Tilaisuudet ovat avoimia kaikille. Tervetuloa mukaan! Ajankohtaista tietoa tapahtumista löytyy kirkon ja seurakun-

tasalin ilmoitustauluilta.

RAUMAN TIISTAISEURA

Pj. Ulla Raula, Kanavakatu 2, 26100 Rauma, puh. 050 358 1761, sähköposti: ullaraula@luukku.com
Vpj. Katriina Vuorio, Monnantie 253, 26720 Rauma, puh. 044 076 6798.
Siht. Maija Nuto, Ainonkatu 30, 26200 Rauma, puh. 050 572 5280, sähköposti: maija.nuto@luukku.com

- TI 14.11. klo 18 tiistaiseurailta rukoushuoneessa
- KE 6.12. klo 10 praasniekka-juhla

TURUN TIISTAISEURA

Pj. pastori Ion Durac, puh. (02) 4384939, 040 516 6741
Vpj. Aila Lahtinen, puh. (02) 250 1291
Siht. Birgitta Söderman, puh. (02) 235 3267

Itsenäisyyspäivänä 6.12.06 tiistaiseura järjestää kirkkokahvit.

Tervetuloa myyjäisostoksille seurakuntasaliin la 2.12. klo 10-14, os. Yliopistonkatu 19 B. Tarjolla jouluherkkuja, kortteja kirjallisuutta, arpoja, lahjatavaroita ym.

Tiistaiseuraillat jatkuvat 16.1.2007 alkaen kahden viikon välein. Vuosikokous ti 27.2.2007 klo 17.30.

TERVETULOA!

Ortodoksisuus tutuksi -kurssi

Seurakunta järjestää ortodoksisesta kirkkoa esittelevän kurssin keväällä 2007. Kurssi on tarkoitettu kaikille niille, jotka ovat kiinnostuneet ortodoksisesta kirkosta ja haluavat tutustua ortodoksisen kirkon opetukseen. Kurssille osallistuvilta ei edellytetä liittymistä kirkkoon. Kurssille ovat tervetulleita myös kirkkoon hiljattain liittyneet sekä ne, jotka harkitsevat liittymistä. Esitelmän lisäksi on mahdollisuus myös keskustella ja kysellä lisää kunkin illan aiheesta. Yhteyshenkilönä on Mikko Ylinen, puh. 02 230 9040. Kokoonnumme keväällä kahdeksan kertaa tiistai-iltaisin ortodoksisella seurakuntasalilla (Yliopistonkatu 19 B) seuraavasti:

TI 9.1.	klo 18	Lars Ahlbäck: Pyhien kunnioitus
TI 23.1.	klo 18	Ritva Järvinen: Ikonit kirkon opetuksessa
TI 6.2.	klo 18	KP Nikean metropoliitta Johannes: Kirkon opetuksen perusteet, traditio, Raamattu osana traditiota, pyhät synodit
TI 13.2.	klo 18	Rippi ja ehtoollinen

Kokoonnumme lisäksi seuraavina iltoina (kaikkina kertoina klo 18): 6.3., 20.3., 17.4. ja 24.4. Näiden iltojen aiheita ovat jumalanpalvelusmusiikki (Pasi Torhamo), ajan pyhittäminen (Mikko Ylinen), paasto (Kari Kotkavaara). Lisäksi tutustumme Pyhän Aleksandran kirkkoon ja sen sakraaliesineistöön.

Toimittajat: **Papisto:** Markku Aroma, Gaius Sahlberg ja Mikael Sundkvist
Kanttorit: Leena Lomu ja Jaakko Olkinuora

MARRASKUU

La 25.11. klo 17 vigilia
Su 26.11. klo 10 liturgia

JOULUKUU

La 2.12. klo 17 vigilia
Su 3.12. klo 10 liturgia
Ti 5.12. klo 18 pyhän Nikolaoksen juhlan vigilia
Ke 6.12. klo 10 pyhän Nikolaoksen ja itsenäisyyspäivän liturgia
La 9.12. klo 17 vigilia
Su 10.12. klo 10 liturgia
La 16.12. klo 17 vigilia
Su 17.12. klo 10 pyhien esi-isien sunnuntain liturgia
Ke 20.12. klo 18 yleinen sairaanvoitelu
La 23.12. klo 17 vigilia
Su 24.12. klo 15 joulun suuri ehtoopalvelus ja Basileios Suuren liturgia
Ma 25.12. klo 9 joulun aamupalvelus ja liturgia
La 30.12. klo 17 vigilia
Su 31.12. klo 10 liturgia
klo 23 Basileios Suuren juhlan ja uuden vuoden liturgia

TAMMIKUU

Pe 5.1. klo 18 teofanian vigilia
La 6.1. klo 9.30 teofanian liturgia ja suuri vedenpyhitys
klo 17 suuri ehtoopalvelus
Su 7.1. klo 10 liturgia
La 13.1. klo 17 vigilia
Su 14.1. klo 10 liturgia
La 20.1. klo 17 vigilia
Su 21.1. klo 10 liturgia
La 27.1. klo 17 vigilia
Su 28.1. klo 10 liturgia

PALVELUKSET MUUALLA

FORSSA

Ev.lut. seurakuntatalo, Kartanonkatu 16
Su 3.12. klo 10 liturgia, kirkkokahvit
Su 28.1. klo 10 liturgia

LOPPI

Läyliäississä leirikeskusten kirkossa
Su 26.11. klo 10 liturgia, kirkkokahvit
Su 14.1. klo 10 liturgia

TOIJALA / AKA

Ev.lut. seurakuntatalo, Sontulantie 1
Su 17.12. klo 10 liturgia, kirkkokahvit
Su 21.1. klo 10 liturgia

PYHÄKÖT:

Hämeenlinnan kirkko

Pyhän Aleksanteri Nevskin ja Pyhän Johannes Krysostomoksen muistolle
Erottajakatu 2

Ahveniston kirkko

vanhalla hautausmaalla (Keskussairaala vastapäätä)
Pyhän Johannes Kastajan mestauksen muistolle
Isännöitsijä: Yrjö Usvasalo, puh. (03) 671 6240

YHTEYSTIEDOT:

Kirkkoherranvirasto

avoinna ti, ke, pe klo 9.30–12, puh. (03) 616 5228, fax (03) 616 5248, sähköposti: hameenlinna@ort.fi

Kirkkoherra: Markku Aroma

puh. (03) 616 5229 (virka huone), (03) 612 7166 (koti)
sähköposti: mauku@hotmail.com

Kanttori: Leena Lomu,

leena.lomu@pp.inet.fi / leena.lomu@hotmail.com

Uskonnonopettaja: Heli Lihavainen,

puh. (03) 633 5611, 044 350 7946. Parhaiten tavoitettavissa klo 17-18, sähköposti: heli.lihavainen@hameenlinna.fi

Muu papisto: pastori Kai Sahlberg

puh. (019) 733 911, 0400 107 232, sähköposti: kai.sahlberg@hotmail.com

HÄMEENLINNA Toimintaa ja tapahtumia

DIAKONIASEURA

Pj. isä Gaius Sahlberg, puh. (019) 733 911, 0400 107 232

- SU 17.12. yhdistysten yhteinen joulujuhla liturgian jälkeen
- LA 6.1.2007 kirkkokahvi ja arpajaiset
- SU 25.2.2007 kirkkokahvi (vapaaehtoinen kahviraha), Diakoniasseuran vuosikokous klo 12.30

IKONIPIIRI

Op. Pasi-Mikael Huovinen, puh. 041 576 6143

Lukukausi maksu 30 €. Piiri koostuu seurakuntatalossa per-

jantai-iltoina: I ryhmä klo 15-18 ja II ryhmä klo 18-21. Syyskauden viimeiset kerrat ovat pe 24.11 ja la 25.11. klo 10-16 ja pe 8.12. Tammikuussa ei ole koontumisia. Kevätkauden koontumiset ilmoitetaan myöhemmin.

KIRKKOKUORO

Kanttori Leena Lomu, puh. (03) 618 4254, 040 707 6715

Kuoro harjoittelee keskiviikkoisin seurakuntatalolla klo 17-18. Poikkeustilanteissa kirkon alakerran kerhotilassa. Mikäli kirkkolaulu kiinnostaa, niin ota yh-

teyttä kanttoriin. Uusia laulajia tarvitaan.

KYYRÖLÄ-KERHO

Pj. Antonina Sosunov-Perälä, puh. (03) 612 5850, 040 721 8436

Syksyn ja talven toimintaa:

- SU 17.12. joulujuhla seurakuntakodilla, kaikki seurakunnan kerhot yhdessä.
  - SU 21.1. kirkkokahvit
  - SU 18.2. laskiaisena blinejä
- Kyyrölä-kerholla on suunnitella pitää lähitulevaisuudessa feresikurssi ja myöhemmin

myös pelmenien valmistuskurssi. Kurseista kiinnostuneet, ottakaa yhteyttä kerhon puheenjohtajaan.

MIESTENKERHO

Vetäjä: Jouni Korhonen, puh. (03) 617 8877, 050 345 3136

Miesten toimintapiiri kokoontuu kuukauden viimeisenä sunnuntaina seurakuntatalossa tai jossain muualla sovitussa kohteessa klo 15 alkaen. Syyskauden viimeinen kokoontuminen: 26.11. Vuonna 2007 ensimmäinen kokoontuminen on 28.1.

KÄSITYÖKERHO

Ohjaaja: Anneli Ahtola, puh. (03) 612 1369

Tule mukaan valmistamaan kirkkotekstiilejä – analogipeitteiden valmistus alkanut.

Syksyn viimeinen kokoontuminen ma 27.11. klo 15-17. Tammi-kuussa 29. päivänä.

SINAPINSIEMENKERHO

Antonina-mummo

Sinapinsiemenkerho kokoontuu joka toinen sunnuntai liturgian aikaan kirkon alakerrassa: 19.11., 3.12. ja 17.12.

● LA 27.1.2007 klo 10 alkaen pidetään seurakuntasalissa lasten kanssa leipomispäivä. Muovailaan taikinasta rinkeleitä ja pulpoja.

TIISTAISEURA

Pj. Elma Jokinen, puh. 040 718 8255

Kokoontuu joka kolmas tiistai pääsääntöisesti seurakuntasalissa seuraavasti:

- TI 23.11. klo 17 isä Gaius luennoi Aleksanteri Nevskistä ja Leena Lomu kertoo juhlan ikonista
- TI 1.12. klo 17 isä Mikael kertoo joulun sanomasta
- SU 17.12. piirien yhteinen joulun valmistautumisjuhla.
- TI 30.1. klo 17 kokous
- TI 13.2. klo 17 vuosikokous

VENÄJÄNKIELINEN ORTODOKSIPIIRI

Op. Viktor Maksimovski, puh. 050 461 7381, sähköposti: maksimovskiy@hotmail.com

Kokoontuu kuukauden viimeinen sunnuntai liturgian jälkeen seurakuntasalissa tai kirkkoherranhuoneessa. Käydään läpi ortodoksisen kirkon opia, perinnettä ja Raamattua.

Ikonipiiriläisten järjestämä retki Athoksen luostarin näyttelyyn 15. lokakuuta oli antoisa kokemus. Luostarin pyhyys kosketti meitä. Kuva: Leena Lomu

Hiljaisuuden rettriitti Meeri-Maria Viidan "keijukodossa", jossa pidettiin liturgia lauantaina 7. lokakuuta. Kuva: Leena Lomu

Metropoliitta Ambrosius luennoi aiheesta "ortodoksisuus maailmalla" Hämeenlinnan tiistaiseuran kutsusta seurakuntasalilla lokakuun lopussa. Sankasta lumipyrystä huolimatta tilaisuudessa oli noin 40 kuulijaa.

Kuva: Leena Lomu.

Ortodoksisuus tutuksi –jatkokurssi

Paikka ja aika: Seurakuntakoti, Matti Alangonkatu 11 A, joka toinen keskiviikko klo 18.30.

OHJELMA:

Ke 29.11. Vuorokauden jumalanpalvelukset ja niiden sanoma

Ke 13.12. "Rukoilkaa lakkaamatta" – henkilökohtainen rukouselämä, pääkirkon esittely

Piirin vetäjänä toimii isä **Markus**, puh. (03) 612 7166 (koti) tai (03) 616 5229 (virasto). *Tervetuloa mukaan kauempaakin!*

Hämeenlinnan seurakunnan perheutisia

KASTETUT
Ahonen Tinja Juulia

IKUINEN MUISTO
Gratshev Nikolai
Huurinainen Arvo Erkki
Härkönen Lydia
Jetsonen Aleks
Kuusisto Klaudia
Löytönen Veijo Valtteri
Tamminen Aili

KIRKOSSA VIHITYT
Möhköi Hannu Antero ja Leila
Irmeli e. Tauru

TERVETULOA SEURAKUNTAAN!
Aulén Jenni Julia
Bogdanoff Kyösti Ilmari

Hanioja Riitta Sylvia
Heikinheimo Loviisa
Hirvonen Markus Juhani
Jelisejeff Lea Tuula
Jouhi-Inkinen Marita
Järveläinen Henna Susanna
Karpainen Pentti Olavi
Kinnari Anu Annikki
Korhonen Janne Petteri
Laitinen Satu Maria
Mäkkeli Jouni Tapani
Pullinen Ville-Pekka Aleksei
Rätinen Timo Juhani
Saarelainen Kimmo Erkki Antero
Salokangas Stefan
Saukkonen Varpu Katri Helena

Soupios Anastasia
Titola Jaana Susanna
Tjurin Marleena Emilia
Toroskainen Jenna Emilia
Toroskainen Marjo
Susanna
Verelius Jenni Johanna
Viholainen Outi Adelmiina
Viholainen Reetta Matilda
Viholainen Silja Amanda
Viholainen Tiina Hannele
Väisänen Iina-Maria

HUOM! Pahoittelemme, että viime lehdessä oli edellisen lehden tiedot. Nyt olemme ottaneet huomioon viime kesän tapahtumatkin.

IKUINEN MUISTO

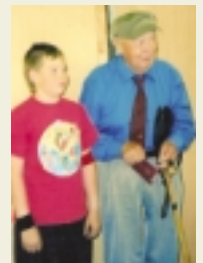
Aleksander Sairisto

Kyyrölä-kerhon vanhin jäsen Aleksander Sairisto nukkui kuolonuneen 18.10.2006. Hän oli syntynyt Kyyrölässä 11.4.1909. Nuoremman polven edustajana opin tuntemaan hänet kerhon jäsenenä ja kotiseutumatkoiilla. Hänen synnyintonsa ja isäni koti olivat rajanaapureina. Vielä viimeisinä vuosinaan hän halusi käydä synnyinseudullaan ja osallistui useampana vuonna Kyyrölän kotiseutumatkoiille. Hänellä oli mahdollisuus käydä sisällä talossa, joka oli rakennettu heidän kotinsa paikalle. Hän kaiseli ulos ikkunasta tielle ja totesi, että maiseman näkymät ovat samat, vaikka kylä kokonaisuudessaan on toinen. Hän osallistui kirkonmaellä muistolitaniaan ja hiljakseen siitä käveli entiselle kotipaikalleen.

Valokuva on kesän 2005 matkalta, jossa ovat matkan vanhin ja nuorin yhdessä, ikäeroa 73 vuotta. Nyt hänellä on koti taivaassa Kristuksen lapsena.

Anna, Herra, iankaikkinen rauha autuaalliseen kuolonuneen nukkuneelle palvelijallesi ja suo hänelle iankaikkinen muisto!

Antonina Rosunov-Perälä

Lapset kirkossa

"Lapset saavat meidät liikuttamaan, puhdistavat sydämemme ja tietyllä tavalla ovat meille opetuksesi" (Fedor Dostojevski), joten "antakaa heille rakkautenne, mutta älkää ajatuksianne" (Kahlil Gibran). Kanttori **Leena Lomu** kirjoittaa lasten puolesta jumalanpalveluksissa.

Kuva: Leena Lomu

Maailmassa puhutaan yleisesti lasten oikeuksista, ja heitä kohtaan tunnetaan paljon myönteisiä tunteita, mutta silti aikuiset haluavat muokata lapsiaan heille sopivaan muotoon. Lasten kautta halutaan vaikuttaa, heille syötetään omia ajatuksia, heidän kauttaan halutaan elää menetettyjä mahdollisuuksia. Pahimmassa tapauksessa heitä käytetään hyväksi joko fyysisesti tai henkisesti vain omien tarpeitten tyydyttämiseksi. Aikuiset voivat käyttää tyhjiään joko pelastaa lapsen tai tuhota kokonaan tämän elämän. Lapsen oikeuksien julistuksessa sanotaan, että: "Lapsen tulee aina ja kaikissa olosuhteissa olla ensisijalla suojelua ja apua annettaessa". Lapset ovat luonnonvarioistamme arvokkaimpia ja heihin kohdistuvaa aitoa rakkautta on lupa tuhlata. Lapset purkavat joskus pahaa oloaan kiukuttelemalla tai provosoivalla käyttäytymisellä, ja varsinkin silloin heitä tulee eniten rakastaa.

Kirkossa pintapuolisesti lapsista pidetään hyvää huolta ja heitä rakastetaan, mutta silti lähes joka seurakunnassa törmätään myös siihen toiseen tunteeseen, jolloin ruvetaan miettimään lasten häiriökäyttäytymistä tai ylipäätään näiden läsnäoloa. Meidän uskonnossammekin aivan pienille lapsille suodaan oikeastaan vain yksi palvelus – lasten pääsiäinen. Tuolloin kaikki ylistävät ja kiittävät lasten olemassaoloa ja ne, jotka eivät kestä lasten parkumista tai liikkumista, tajuvat olla tulematta kirk-

koon. Toki lapsia tuodaan palmuvigiliaan virpovitsojen kanssa, ehkä jouluaaton palvelukseen ja koululaisliturgioihin, mutta valitettavasti jotkut lapsiperheet karkotetaan kirkosta hurskastelevien aikuisten vihaisten katseiden tai pahimmassa tapauksessa ikävien kommenttien saattamina. Jotkut nuoret sanovat, etteivät he halua tulla kirkkoon, koska siellä ei saa olla oma itsensä. Heistä ei pidetä, heitä katsotaan kummasti ja kun siellä pitäisi osata käyttäytyä... Toki niitä tämän ajan nuorten vanhempiakaan ei usein näy kirkossa, ehkä samasta syystä.

Lapselle tulee opettaa jonkin verran kirkkokäyttäytymistä. Missä muualla he sitä oppisivat elleivät kirkossa? Lapsia on niin eri luonteisia, toiset ovat rauhallisia ja toiset vähemmän, toiset tulevat "onnellisesta perheestä" ja toiset eivät. Kaikki heijastuu kaikkeen. Yhteiskunnassamme on yhä enemmän lapsia rikkonaisista perheistä, ja kirkon tulisi tukea näitä ahdistuneita jäseniään. Kaikilla ei ole voimaa puolustautua tai löytää tietä selviytyäkseen edes perusaskareista, mutta jos "kirkkoäitikin" hylkää lapsensa, niin mihin maailma onkaan menossa.

Raamatussa meitä kehoitetaan tulemaan lasten kaltaisiksi, koska he ovat luonnonlapsina alitajuisesti "lähempänä pyhyyttä" – he omaksuvat asiat helpommin, eivätkä suhtaudu kaikkeen niin skeptisesti. Toisinaan näyttää, että lapset eivät seuraa palveluksen kulkua ollenkaan, mutta siitä huolimatta he

lapset pääsevät nauttimaan kirkon antamasta pyhyiden tunteesta, sitä enemmän he oppivat tuntemaan sen toiseksi kodikseen. Meidän aikuisten tulisi ottaa oppia lapsista. Vaikka lapsoset tepastelevat siellä vapaasti ja saattavat kysellä jotain vähän äännekkäämmin, niin heidän päässään eivät pyöri pahat ajatukset, koska lapsi on vielä niin puhdas ja viaton uskonsa taipaleella. Aikuisten ajatukset harhailevat toissijaisissa asioissa, emmekä näin ollen keskity olennaiseen eli rukoukseen.

Jeesuksen luo tuotiin lapsia siunattavaksi, eivätkä opetuslapsetkaan ymmärtäneet lasten todellista arvoa. Siksi hän totesi: "Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkääkä estäkö heitä. Heidän kaltaisensa on Jumalan valtakunta." (Luuk. 18:15-16)

imevät sitä itseensä tuoksun, äänen ja yleisen ilmapiiriin myötä. Kotona he sitten kertovat tai kyselevät vanhemmiltaan kaikesta siitä, mitä kirkossa kokivat. Mitä enemmän

Tiivistä tietoa

Hämeenlinnan ortodoksisuuden alku

Ortodoksisuus Hämeenlinnassa juontaa juurensa 1800-luvun alkuun Suomen suuriruhtinaskunnan perustamisvaiheisiin. Venäläisen muskettirykmentin mukana kaupunkiin saapui tuolloin pappi ja matkakirkko. Vuonna 1820 kauppias **Ivan Uschakoff** antoi talostaan kirkkokuoneistoksi salin ja neljä kamaria, joissa kirkko toimi Hämeenlinnan paloon asti vuonna 1831. Väliaikaisesti kirkko toimi palon jälkeen vuoteen 1844 asti Hämeen linnassa leipomohuoneen ullakolla, josta se siirrettiin toisiin tiloihin kaupungilla. Vuonna 1867 viinatehtailija **Alexander Bogdanoff** luovutti Rantatorille rakennuttamansa, alun perin puusepänerästä aiotun rakennuksen kirkoksi (nykyinen osoite Sibeliuskatu 1). Kirkko pyhitettiin Aleksanteri Nevskille ja annettiin "sotavaen ja kaupungin ortodoksien ikuisen käyttöön". Hämeenlinnan ortodokseille Rantatorin kirkko oli ensimmäinen oma kirkko.

Venäläisen sotavaen määrän kasvaessa Rantatorin kirkko kävi ahtaaksi. Nykyisen Turuntien päässä oleva Pikkutori oli jo vuonna 1872 määrätty asemakaavassa kirkon paikaksi. Uuden varuskuntakirkon piirustukset valmistuivat 1897, ja kirkon peruskivi siunattiin vuoden 1898 syksyllä. Kirkko vihittiin käyttöön 22. lokakuuta 1900. Tämäkin kirkko pyhitettiin Aleksanteri Nevskille.

Ahveniston harjulle rakennettu pieni puukirkko vihittiin käyttöön 1894 ja pyhitettiin pyhän Johannes Kastajan muistolle.

Kun uusi varuskuntakirkko oli valmistunut, kaikki kokoontuivat sinne palveluksiin. Vähitellen Rantatorin kirkko jäi pois käytöstä. Suuri ongelma kuitenkin syntyi siitä, että vihittujen venäläisten kanssa myös kirkossa käyvät tavalliset kaupunkilaiset leimautuivat venäläismielisiksi. Pohdittuaan keskuudessaan Rantatorin kirkon kohtaloa ja ortodoksien ongelmia kaupungissa he lähettivät 12. huhtikuuta 1902 anomuksen Suomen silloiselle arkkipiispalle Nikolaille. Anomuksessa he ilmaisivat halunsa ottaa Rantatorin kirkko uudelleen jumalanpalveluskäyttöön. Pietarin Pyhän synodin päätöksellä 18. kesäkuuta 1904 perustettiin virallisesti Hämeenlinnan ortodoksinen seurakunta. Varsinainen toiminta käynnistyi tämän jälkeen parin vuoden kuluessa.

Vuonna 1962 Rantatorin kirkko purettiin keskustan tehorakentamisen tieltä. Nykyinen tiilikirkko Erottajakadulla vihittiin samana vuonna käyttöön.

Lähde: Ortodoksisuus Hämeenlinnassa. Hämeenlinnan kaupungin historiallinen museo 1993.

Pyhän Savvan kelja lähellä Studenican luostaria on kiipeämisen arvoinen kohde.

Serbia yllättää ja mykistää

ONL:n pyhiinvaellusmatka Serbiaan
31.8.-4.9.2006

Teksti ja kuvat: Maria Hokkinen

Ilmoittauduin ONL:n pyhiinvaellusmatkalle Serbiaan sekavin tuntein – niin kauan kuin itse olen lehtiä lukenut, on Balkanin seudulta kantautunut lähinnä ikäviä uutisia. Toisaalta olin kuullut alueen monista upeista luostareista, ja pieni seikkailu Turussa vietyyn kesän päätteeksi ei kuulostanut hassummalta.

Seitsentoistahenkinen ryhmämme lensi ensin Unkariin, jossa meitä oli jo vastassa serbialainen bussi. Keski-Euroopan välimatkojen lyhyys tuntui varsin konkreettiselta; matka Budapestistä Serbian rajalle kesti vain vajaat kaksi tuntia. EU-ajan ylittyämme maisemat pysyivät vielä tasaisina, ja oikeastaan Balkanille tulon huomasi vain hurjaksi muuttuneesta liikenteestä. Ensimmäinen pysähdys oli pikkusievässä Novi Sadin kaupungissa. Tapasimme siellä isä **Misan**, novisadilaisen seurakunnan papin, joka oli yhteyshenkilömme Serbian puolella. Yllätys oli suuri, kun kaupungilta palatessamme linja-autossa istuikin jo parikymmentä serbialaista pyhiinvaeltajaa. He olivat isä Misan seurakunnan nuoria kuorolaisia, jotka tulivat mukaamme kiertämään Serbian luos-

tareita. Ystävystyimme nopeasti serbialaisten uskonveljemme ja -sisariemme kanssa, ja viimeisenä päivänä hyvästit jätettiin jo kyöneleet silmissä. Paikallisiin nuoriin tutustuminen oli antoisaa myös kulttuurisessa mielessä; sillä opimme uskomattoman paljon toistemme maista ja tavoista jo näinkin lyhyessä ajassa.

Matkareittimme kulki Unkarin vastaiselta rajalta Novi Sadin kaupungin kautta kohti etelää. Heti ensimmäisenä iltana taitoimme pitkän matkan Bosnian ja Serbian rajalla virtaavan Drina-joen vartta pitkin. Maisemat vaihtuivat tasaisesta viljelysmaasta vehreiksi metsiksi ja etelämpänä jyrkiksi vuoriksi. Vaikka välillä bussimatkoilla väsyttikin, ei silmiä malttanut ummistaa hetkeksikään; niin mykistäviä olivat ohivilahtelevat maisemat ja pikkukylät. Matkan eteläisin kohde oli Studenican luostari (se on myös UNESCO:n maailmanperintökohde), jonka hotellissa yövyimme kaksi yötä. Tämän hetken epävakaasta tilanteesta johtuen emme käyneet Kosovon maakunnan puolella vaan jatkoimme matkaa takaisin kohti pohjoista, Belgradin ohi jälleen Novi Sadiin ja sieltä takaisin Unkariin.

Satoja vuosia vanhojen luostareiden, satumaisen kauniiden kirkkojen ja arvokkaiden pyhäinjäännösten määrä sai suomalaisen pään pyörälle. Kaiken kaikkiaan vierailimme seitsemässä luostarissa. Serbian kansallispyhän, pyhän **Savvan**, kelja oli ehkä yksi mieleenpainuvimmista vierailukohteista. Huikean jyrkän kallion seinämään rakennettu pyhäkkö on nimittäin mahdollista saavuttaa vain reilun tunnin kestävän kiipeämisen jälkeen.

Kaikki matkalle osallistuneet tulevat varmasti muistamaan nämä viisi upeaa päivää ja kaikki uudet ystävät vielä pitkään; sekä esirukouksissaan että tulevia lomamatkoja suunnitellessaan. Suuri kiitos kuuluu luonnollisesti matkan järjestäneille isä **Matti Wallgrénille** ja **Hanne Uljoselle**, sekä Serbian päässä opastuksesta ja suunnittelusta vastaanille Novi Sadin seurakuntalaisille. Odotan jo innolla seuraavaa matkaa Serbiaan!

Matkalaisia Soko Gradin luostarin pihalla lähellä Bosnian rajaa. Etualalla Vaasan kirkkoherra isä Matti Wallgrén.